

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΙΤΕ)
ΣΕΙΡΑ: ΜΕΛΕΤΕΣ - ΕΡΕΥΝΕΣ**

Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

**Μελέτη που ανατέθηκε από το Ευρωπαϊκό Κέντρο
για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης CEDEFOP**

Θ. Παπαθεοδοσίου, Σ. Φραγκόπουλος, Β. Κωτσάκης

**Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ**

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ΙΤΕ)
ΣΕΙΡΑ: ΜΕΛΕΤΕΣ - ΕΡΕΥΝΕΣ**

Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

**Μελέτη που ανατέθηκε από το Ευρωπαϊκό Κέντρο
για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης CEDEFOP**

Θ. Παπαθεοδοσίου, Σ. Φραγκόπουλος, Β. Κωτσάκης

Το κείμενο αποτελεί την τελική έκθεση της Μελέτης προς το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης CEDEFOP.

Ολόκληρος ο τίτλος της μελέτης είναι: Η χρηματοδότηση της επαγγελματικής κατάρτισης με ειδική αναφορά στην επιμόρφωση ενηλίκων — Η περίπτωση της Ελλάδας.

Η μελέτη ολοκληρώθηκε τον Ιούλιο του 1989 και βασίζεται σε στοιχεία του έτους 1988.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ευχαριστούμε το Ινστιτούτο Τεχνολογικής Εκπαίδευσης και τη Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία Σύμης για την πολύπλευρη συμπαράσταση - ενίσχυσή τους.

ISBN: 960-85014-8-2

© ITE — Συγγρού 56, 11742 Αθήνα

* Λύχνος ΕΠΕ Γραφικές Τέχνες - Εκδοτικές Επιχειρήσεις
Πλατ. Θεάτρου 24, 10552 Αθήνα - Τηλ. 3214766

* Η μορφοποίηση του κειμένου είναι φιλική προσφορά των Τεχνικών Εκδόσεων «ΙΩΝ»,
Σ. Παρίκου & Σία, Περιστέρι.

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Η χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής μιας χώρας αποτελεί στην εποχή μας ένα εξαιρετικά σύνθετο πρόβλημα για την προσέγγιση του οποίου πρέπει να ληφθεί υπόψη, εκτός από την πλούσια παραγωγή νέων επιστημονικών και τεχνολογικών γνώσεων, η οικονομική, κοινωνική, διεθνής κλπ. διάσταση.

Το πρόβλημα γίνεται πολυπλοκότερο και —αντίστοιχα— η αντιμετώπισή του επιτακτικότερη, όταν αναφερόμαστε στη χώρα μας, μια χώρα που είναι “υποχρεωμένη” να προχωρήσει σε εκσυγχρονισμό των θεσμών της και σε ταχεία οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

Έτσι, η εκπαιδευτική έρευνα που θα υποστηρίξει τις διάφορες επιλογές για την ανάπτυξη και βελτίωση του εκπαιδευτικού μας συστήματος αποκτά σημαντική βαρύτητα.

Το Ινστιτούτο Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Ι.Τ.Ε.) που είναι αρμόδιο για την επιστημονική υποστήριξη του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων σε θέματα της τριτοβάθμιας τεχνολογικής εκπαίδευσης, δραστηριοποιείται στην κατεύθυνση της εκπαιδευτικής έρευνας αναλαμβάνοντας και εκτελώντας ερευνητικά προγράμματα σε διάφορα θέματα που συνδέονται με την εκπαίδευση. Ένα από τα ερευνητικά αυτά προγράμματα παρουσιάζεται στην παρούσα δημοσίευση.

Πιστεύουμε ότι με την ερευνητική αυτή δραστηριότητα, που ασφαλώς, πρέπει να συστηματοποιηθεί και εντατικοποιηθεί, το Ι.Τ.Ε. συμβάλλει στην ερευνητική κάλυψη ενός τομέα που μέχρι σήμερα παραμένει σε μεγάλο βαθμό ανεξερεύνητος.

Αθήνα, 15 Ιουνίου 1990

Ο Πρόεδρος του Ε.Σ. του Ι.Τ.Ε.
Δρ. Βασ. Κωτσάκης

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Είναι γεγονός, ότι για την Ελλάδα και ίσως όχι μόνο γι' αυτή, αποτελεί βασική προτεραιότητα για την έγκαιρη και αποτελεσματική προετοιμασία της οικονομίας αλλά και της κοινωνίας της, ώστε να ανταποκριθούν στις νέες συνθήκες που επιφέρει η Ενιαία Εσωτερική Αγορά της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και η εισαγωγή σ' όλα τα επίπεδα δραστηριοτήτων της νέας τεχνολογίας, η προετοιμασία του εργατικού δυναμικού για την αντιμετώπιση των νέων συνθηκών εργασίας και απασχόλησης που αναμένονται.

Οι εξελίξεις στα προαναφερόμενα πλαίσια επιβάλλουν την ένταση της προσπάθειας με στόχο την αναβάθμιση της προσφερόμενης τεχνικής-επαγγελματικής εκπαίδευσης αφενός, αλλά και της επιμόρφωσης/κατάρτισης του εργατικού δυναμικού αφετέρου.

Η σύνδεση, ακόμα, της τεχνικής-επαγγελματικής εκπαίδευσης και της επιμόρφωσης/κατάρτισης με τις αναπτυξιακές ανάγκες της χώρας αποτελεί προτεραιότητα, προκειμένου να υπάρξει μια συνεχής ανατροφοδότηση μεταξύ εκπαίδευσης και παραγωγής προς όφελος και των δύο, αλλά και της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας γενικότερα.

Έτσι, στο κέντρο της όλης προσπάθειας για την αντιμετώπιση της πρόκλησης του 1992 και του 2000, εισέρχεται σταδιακά το θέμα του επιπέδου εκπαίδευσης του εργατικού δυναμικού και της συνεχούς επιμόρφωσης/κατάρτισής του.

Αυτό το γεγονός έχει ενεργοποιήσει πλήθος φορέων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης/κατάρτισης που προσφέρουν με συνεχώς αυξανόμενο ρυθμό αντίστοιχα προγράμματα. Στο πλαίσιο αυτής της μελέτης έγινε προσπάθεια καταγραφής αυτών ακριβώς των φορέων και των προγραμμάτων.

Οι μελετητές γνωρίζουν, ότι η προσπάθειά τους αποτελεί πρώτη προσέγγιση του όλου θέματος, ευελπιστούν όμως, ότι μπόρεσαν να πλησιάσουν το στόχο, τουλάχιστον όπως τον έθεσε το CEDEFOP, έστω και με ορισμένες επιφυλάξεις που αφορούν τα συγκεντρωθέντα στοιχεία.

Αθήνα, Ιούλιος 1989

Θεοδ. Παπαθεοδοσίου, Δρ.Μηχ., σύμβουλος ΙΤΕ
Στυλ. Φραγκόπουλος, Δρ.Μηχ., καθηγητής ΤΕΙ
Βασίλ. Κωτσάκης, Δρ.Μαθ., σύμβουλος ΙΤΕ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή

1. Γενικά
2. Το δίκτυο εκπαίδευσης και το δίκτυο επιμόρφωσης/κατάρτισης
 - 2.1. Σχολική Τεχνική-Επαγγελματική εκπαίδευση/κατάρτιση
 - 2.2. Αδιαβάθμητη-ταχύρρυθμη επαγγελματική εκπαίδευση/κατάρτιση, κυρίως για κάλυψη ιδίων αναγκών
 - 2.3. Επιμόρφωση/κατάρτιση, κυρίως για κάλυψη αναγκών άλλων φορέων
 - 2.4. Ιδιωτικοί φορείς
3. Προβλήματα και δυσλειτουργίες του ελληνικού συστήματος εκπαίδευσης και επιμόρφωσης/κατάρτισης
4. Η αγορά εργασίας, ανεργία και απασχόληση
5. Το επίπεδο εκπαίδευσης του εργατικού δυναμικού
6. Τα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης
7. Σκοπός των προγραμμάτων
8. Ο αριθμός των συμμετεχόντων
9. Η χρηματοδότηση της επιμόρφωσης/κατάρτισης
10. Επίλογος

Βιβλιογραφία

English Summary

Παράρτημα: Το ερωτηματολόγιο απογραφής

Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΜΕ ΕΙΔΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το όλο θέμα της χρηματοδότησης της επαγγελματικής επιμόρφωσης/κατάρτισης οφείλουμε, όσον αφορά την Ελλάδα, να το εξετάσουμε έχοντας υπόψη δύο ιδιομορφίες της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας:

- Το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης της Ελλάδας και η δομή της οικονομίας της διαφέρουν απ'αυτά των υπολοίπων κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ή τουλάχιστον αυτών του υπερανπτυγμένου βορρά.
- Η ενοποίηση της Ευρωπαϊκής Αγοράς μετά το τέλος του 1992 δημιουργεί κινδύνους για την ισορροπία των εσωτερικών δομών της Ελλάδας συγκριτικά πολλαπλάσιους με αυτούς του συνόλου σχεδόν των λοιπών κρατών-μελών.

Η Ελλάδα βρίσκεται σε μια περίοδο οικονομικής κρίσης και η έξοδος της από αυτή σημαίνει κατά κύριο λόγο αύξηση των επενδύσεων στον τομέα της μεταποίησης αλλά όχι μόνο σ'αυτόν και, παράλληλα, γενικότερες διαρθρωτικές αλλαγές της οικονομίας με επιπτώσεις τόσο στην τεχνική-επαγγελματική εκπαίδευση, όσο και στην επιμόρφωση/κατάρτιση.

Ειδικότερα, στον τομέα της επιμόρφωσης, με την έννοια της βελτίωσης των γνώσεων και δεξιοτήτων του προσωπικού ή καλύτερα εργατικού δυναμικού που βρίσκεται στην παραγωγή και στην παροχή υπηρεσιών, αλλά και της κατάρτισης με την έννοια γενικότερα της αρχικής εξειδίκευσης ή επανεξειδίκευσης εργατικού δυναμικού, λειτουργεί ήδη, όπως θα αναπτύξουμε στα πλαίσια αυτής της εργασίας, ολόκληρος "γαλαξίας" υπηρεσιών, υπηρεσιών, φορέων και οργανισμών.

Από τους πάμπολους αυτούς φορείς, οι βασικοί ή έστω κυριότεροι φορείς, με τη γενική έννοια του όρου, είναι: Το Υπουργείο Ερ-

γασίας δια του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), το Υπουργείο Υγείας & Πρόνοιας δια των διαφόρων υπηρεσιών του, το Υπουργείο Γεωργίας δια των διαφόρων υπηρεσιών του, αλλά και της Πανελληνίας Συνομοσπονδίας Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑΣΕΓΕΣ), το Ελληνικό Κέντρο Παραγωγικότητας (ΕΛΚΕΠΑ), η Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης και, μάλλον σε μικρότερο βαθμό, ο Εθνικός Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ), η Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος (ΓΣΕΕ) δια του επιμορφωτικού ινστιτούτου της (ΚΕΜΕΤΕ) και ο Ελληνικός Οργανισμός Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΕΟΜΜΕΧ).

Τέλος, ειδική θέση στα πλαίσια της προσφερόμενης επιμόρφωσης/κατάρτισης παίρνει το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας με τα διάφορα κέντρα εκπαίδευσης, εξαιτίας του πρωτεύοντα ρόλου που παίζει η ναυτιλία στην ελληνική οικονομία.

Οι πρώτοι πέντε από τους προαναφερόμενους φορείς φαίνεται, ότι με τα προγράμμά τους καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της προσφερόμενης επιμόρφωσης και κατάρτισης. Υπάρχει όμως και πλήθος άλλων φορέων, του ευρύτερου δημόσιου τομέα αλλά και του ιδιωτικού, όπως τουλάχιστον σε γενικές γραμμές περιγράφονται στα πλαίσια αυτής της εργασίας που όμως, με εξαίρεση, όπως θα επισημάνουμε και αργότερα, τα λεγόμενα Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών, δεν συμμετέχουν σε μεγάλο ποσοστό, τόσο όσον αφορά τον αριθμό επιμορφωμένων/καταρτιζόμενων, όσο και το ύψος των δαπανών.

Γενικότερα πρέπει να αναφερθεί ότι το όλο σύστημα της επιμόρφωσης/κατάρτισης στην Ελλάδα βρίσκεται στα πρώτα βήματα δημιουργίας του και ακριβώς στην πρώτη αυτή φάση της διαμόρφωσής του και ανάπτυξης του δικτύου παροχής προγραμμάτων είναι άμεσα συνδεδεμένο με τις πρωτοβουλίες πλήθους φορέων που αναπτύσσονται αυτόνομα και ασυντόνιστα και σκοπεύουν στην επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων και εκπαιδευτικών κενών διαφόρων χώρων και στους τρεις τομείς της οικονομίας.

Τα προαναφερόμενα εκπαιδευτικά κενά είναι αποτέλεσμα της αδυναμίας προσαρμογής της βασικής τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης στις συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς εργασίας. Έτσι, η προσφερόμενη από τους διάφορους φορείς επιμόρφωση/κατάρτιση επενεργεί διορθωτικά προς τη βασική τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση και καλύπτει τις αδυναμίες της.

Αποτέλεσμα όμως της προαναφερόμενης αυτόνομης και ασυντόνιστης ανάπτυξης πρωτοβουλιών από πλευράς των φορέων παροχής επιμόρφωσης/κατάρτισης ήταν και η ύπαρξη πολλών, πολλές φορές και ανυπέρβλητων εμποδίων κατά τη συγκέντρωση των αναγκαίων στοιχείων για τον προσδιορισμό όχι μόνο του ύψους της χρηματοδότησης της επαγγελματικής επιμόρφωσης/κατάρτισης, αλλά και πολύ περισσότερο των άλλων παραμέτρων που έχουν τεθεί από πλευράς προδιαγραφών της μελέτης.

Ειδικότερα, η ανυπαρξία σε πολλές περιπτώσεις προϊστορίας στην οργάνωση προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης, αλλά και η συμμετοχή στα διάφορα προσφερόμενα προγράμματα συχνά πολλών ατόμων με διαφορετικό εκπαιδευτικό επίπεδο αλλά και στόχους, όχι μόνο αποτελεί εμπόδιο συστηματικής καταγραφής αυτών των προγραμμάτων, αλλά και δημιουργεί ισχυρούς ενδοιασμούς για την εγκυρότητα των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν, τουλάχιστον όσον αφορά τις διάφορες κατηγορίες και ομάδες συμμετεχόντων, όπως αυτές περιγράφονται στις προδιαγραφές της μελέτης.

Έτσι, η εξακρίβωση του κόστους επιμόρφωσης/κατάρτισης επέβαλε από πλευράς της ομάδας μελέτης που προσέφυγε αρχικά σε μεθοδολογία συγκέντρωσης και αξιολόγησης στοιχείων δια της αποστολής ερωτηματολογίου σε σειρά από φορείς, τη χρησιμοποίηση παράλληλα και άλλων τρόπων προσδιορισμού των αναγκαίων στοιχείων.

Παρ' όλα αυτά, η μελέτη αυτή που μετατράπηκε από μελέτη καθαρά βιβλιογραφικής μορφής σε ερευνητική, αποτελεί οπωσδήποτε όχι μόνο την πρώτη προσπάθεια για τα ελληνικά δεδομένα, καταγραφής του χώρου της επιμόρφωσης/κατάρτισης, όσον αφορά τουλάχιστον τη χρηματοδότησή της, αλλά και γενικότερα, την πρώτη απόδειξη ύπαρξης μιας νέας δυναμικά αναπτυσσόμενης διάστασης του όλου συστήματος της τεχνικής-επαγγελματικής εκπαίδευσης που θα πρέπει να περιλάβει πλέον ως ισότιμο σκέλος και αυτό της επιμόρφωσης/κατάρτισης.

1. ΓΕΝΙΚΑ

Η ποσοτική ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας που πραγματοποιήθηκε σ'ένα σχετικά μεγάλο χρονικό διάστημα, από τα μέσα της δεκαετίας του '50 και μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '70 (μέση

ετήσια αύξηση ΑΕΠ από το 1954 ως το 1974: 6,4%), δεν συνοδεύτηκε από αντίστοιχη ποιοτική εξέλιξη της ίδιας της οικονομίας (από πλευράς διάρθρωσης) ή, ακόμα, και της ελληνικής κοινωνίας.

Συγκεκριμένα, η συμμετοχή της μεταποίησης στο ΑΕΠ που είναι σημαντικό κριτήριο κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης, ήταν μεν στην περίοδο 1951-1955 της τάξης του 12% και έφθασε στην περίοδο 1971-1975 το 20,4%, αλλά από τότε παραμένει ουσιαστικά στάσιμη.

Έτσι, περισσότερο συγκεκριμένα, στην περίοδο 1976-1980 η συμμετοχή της μεταποίησης στο ΑΕΠ ήταν 21,5% και στην περίοδο 1980-1985 ήταν 21,1%, πράγμα που χαρακτηρίζει στη φάση αυτή την ελληνική μεταποίηση γενικά ή την ελληνική βιομηχανία ειδικότερα.

Η στασιμότητα, όπως την περιγράψαμε παραπάνω, οφείλεται μεταξύ άλλων και στο γεγονός, ότι η ελληνική βιομηχανία παρουσιάζει σειρά από αδυναμίες, όπως απρογραμμάτιστη και ευκαιριακή επέκταση, έλλειψη στοιχειώδους οργάνωσης, σωστής διαχείρισης, προώθησης καινοτομιών, σωστό έλεγχο αγοράς εμπορευμάτων, αλλά και από ανεπάρκεια εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού, ικανού να στηρίξει μια προσπάθεια βελτίωσης και ανάπτυξης γενικά και ειδικά σε επίπεδο της κατά περίπτωση παραγωγικής μονάδας.

Σε αντίθεση με την εικόνα που παρουσιάζει η μεταποίηση, στην Ελλάδα σημειώνεται μια συνεχής επέκταση του τομέα των υπηρεσιών που συμβάλει στο ΑΕΠ με 52,8% (1981) και συγκεντρώνει το 39,5% (1980) της απασχόλησης(*).

Η επέκταση του τομέα των υπηρεσιών προέρχεται, βασικά, από την ανάπτυξη του τουρισμού αλλά και από τις έμμεσες επενέργειες της επιλογής της οικοδομικής δραστηριότητας, που συγκέντρωσε το 1/3 των επενδύσεων στις τελευταίες δεκαετίες, ως μοχλού της οικονομικής, γενικά, ανάπτυξης της χώρας.

Αποτέλεσμα της παραπάνω επιλογής ήταν να δημιουργηθούν πολλές ομάδες και πολυπληθή στρώματα από άτομα που έχουν προσόδους από ενοίκια και που συνδέονται με, κατά κανόνα, παρασιτικά επαγγέλματα.

Την όλη εικόνα, όσον αφορά τουλάχιστον στην απασχόληση, συμπληρώνει ο πρωτογενής τομέας, στον οποίο έχουμε, ακόμα και

(*) Νεώτερα στοιχεία για το 1985 δίνουν στις υπηρεσίες το 41,2% της απασχόλησης.

σήμερα, την πολυπληθή αλλά και "γερασμένη" ομάδα των αγροτών, όπου η μέση ηλικία του μισού αγροτικού πληθυσμού είναι μεγαλύτερη των 50 ετών, ενώ το υπόλοιπο έχει μέση ηλικία μεγαλύτερη των 43 ετών. Η ποσοστιαία κατανομή της απασχόλησης στους τρεις βασικούς τομείς της οικονομίας δίνεται στον πίνακα της επόμενης σελίδας.

Επιπλέον, το εκπαιδευτικό επίπεδο του εργατικού δυναμικού είναι εξαιρετικά χαμηλό, παρ'όλες τις βελτιώσεις που έγιναν από το 1961 (χρόνο για τον οποίο υπάρχουν στοιχεία). Έτσι έχουμε τις παρακάτω συμμετοχές:

- Οι απόφοιτοι ανωτάτων σχολών από 2,9% το 1961 έφθασαν το 8,3% το 1981,
- Οι απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης από 7,9% το 1961 έφθασαν το 18,1% το 1981,
- Οι απόφοιτοι δημοτικού συμμετέχουν με 57,1% στο εργατικό δυναμικό και
- Το 16,5% του εργατικού δυναμικού δεν έχει τελειώσει το δημοτικό σχολείο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Ποσοστιαία κατανομή εργατικού δυναμικού (απασχόλησης) στον πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα της ελληνικής οικονομίας (*)			
τόμος:	1960	1970	1980
Πρωτογενής	57,0%	40,8%	30,3%
Δευτερογενής	18,0%	25,0%	30,2%
Τριτογενής	25,0%	34,2%	39,5%
(*) Με βάση τις απογραφές 1971 και 1981, για το 1960 εκτιμήσεις			

Από τα παραπάνω στοιχεία γίνεται φανερό, ότι για να υπάρξει υπέρβαση της στασιμότητας, ιδιαίτερα στη μεταποίηση, πρέπει να υπάρξει, πέραν των άλλων, κατάλληλη προετοιμασία για τη δημιουργία του απαραίτητου ειδικευμένου προσωπικού.

Στα πλαίσια, ακριβώς, της προαναφερόμενης προετοιμασίας έχουν δραστηριοποιηθεί κατά τα τελευταία χρόνια σειρά από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, με αποτέλεσμα να δομηθεί ένα δίκτυο παροχής επιμόρφωσης/κατάρτισης που βέβαια, εξ αιτίας του πρόσφατου της λειτουργίας του, παρουσιάζει πολλές ελλείψεις και προβλήματα.

Ειδικότερα, παρατηρώντας το δίκτυο της τεχνικοεπαγγελματικής επιμόρφωσης/κατάρτισης μπορούμε να διατυπώσουμε, ότι οι ειδικότητες του μέλλοντος έχουν μια δευτερεύουσα θέση, ενώ οι παραδοσιακές, αλλά και ακόμα οι παρωχημένες ειδικότητες εμφανίζονται ενισχυμένες. Ακόμα κι αν δεχθούμε, ότι μία στροφή της επιμόρφωσης/κατάρτισης προς τις νέες τεχνολογίες θα ήταν λανθασμένη, όταν το παραγωγικό σύστημα έχει διαφορετική μορφολογία, δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός, ότι η ύπαρξη ειδικευμένου στελεχιακού δυναμικού παίζει πρωταρχικό ρόλο για την πραγματοποίηση μιας προωθημένης τεχνολογικά επένδυσης.

Έτσι, το γεγονός ότι η επιμόρφωση/κατάρτιση δεν έχει, ακόμα, δραστηριοποιηθεί σε νέα πεδία ειδικοτήτων, αλλά και το γεγονός ότι αυτή παρέχεται χωρίς κάποιο προγραμματισμό και από πλειάδα φορέων, ασυντόνιστων μεταξύ τους, περιγράφει και τα κυριότερα προβλήματα της.

2. ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα εμφανίζεται με δύο υποσυστήματα, αυτό της βασικής τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης που έχει φορέα, κύρια, το Υπουργείο Παιδείας και αυτό της τεχνικοεπαγγελματικής επιμόρφωσης/κατάρτισης που έχει πολλούς φορείς, όπως θα γνωρίσουμε στα επόμενα. Και τα δύο υποσυστήματα καλύπτουν τον ελληνικό χώρο με αντίστοιχα δίκτυα που, αλλού εμφανίζονται πυκνότερα και αλλού με μεγάλες ελλείψεις.

Ειδικότερα, στο υποσύστημα της βασικής τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης κυριαρχεί, όπως αναφέρθηκε, το Υπουργείο Παιδείας, αλλά εμπλέκονται και τέσσερα (4) άλλα Υπουργεία (Εργασίας, Ναυτιλίας, Εθνικής Οικονομίας και Υγείας - Πρόνοιας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων).

Αντίθετα, στο υποσύστημα της Τεχνικοεπαγγελματικής Επιμόρφωσης/Κατάρτισης εμπλέκονται σειρά από φορείς που ανήκουν σε πλειάδα Υπουργείων και Νομικών Προσώπων Δημόσιου και Ιδιωτικού Δικαίου. Πρόσθετα, τα τελευταία έτη άρχισε και ο εργοδοτικός παράγων να ενδιαφέρεται, όσον αφορά στη δημιουργία σε επιχειρησιακό επίπεδο προγραμμάτων επιμόρφωσης και κατάρτισης, αν και το μικρό μέγεθος που παρουσιάζουν οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα (με κάποιες εξαιρέσεις), δεν επιτρέπει μακροχρόνια την ανάπτυξη των παραπάνω προγραμμάτων παρά μόνο μέσα σε ορισμένα όρια.

Η όλη εικόνα, σε πρώτη τουλάχιστον προσέγγιση, έχει ως εξής:

2.1. Σχολική Τεχνική & Επαγγελματική Εκπαίδευση/Κατάρτιση

(I) Γενικά:

α) Η Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση στην Ελλάδα παρέχεται κυρίως από δημόσια σχολεία και, κατά ένα μικρό ποσοστό, από αναγνωρισμένα ιδιωτικά σχολεία,

β) Η Επαγγελματική Εκπαίδευση/Κατάρτιση και Επιμόρφωση παρέχεται από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς. Για την παροχή αυτής της εκπαίδευσης λειτουργούν σχολεία, στα οποία φοιτούν απόφοιτοι της υποχρεωτικής εννεαετούς εκπαίδευσης με σκοπό, όχι κύρια τη διέλευση για τριτοβάθμιες (ανώτερες/ανώτατες) σπουδές - παρ'όλο που έχουν τέτοια δυνατότητα - αλλά την απόκτηση βασικών τεχνικών και επαγγελματικών γνώσεων και την ανάπτυξη δεξιοτήτων για την άμεση επαγγελματική απασχόλησή τους.

(II) Ειδικά:

Οι φορείς του Δημοσίου που παρέχουν εκπαίδευση σε συνεργασία και με το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ), είναι:

1. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων

Τεχνικά-Επαγγελματικά Λύκεια (ΤΕΛ), Τεχνικές-Επαγγελματικές Σχολές (ΤΕΣ), Ενιαία Πολυκλαδικά Λύκεια (ΕΠΛ), όλα σχολεία του δεύτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η λειτουργία γενικά των παραπάνω σχολείων γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.1566/85 για τη "Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις". Δικαίωμα εγγραφής στην Α' τάξη έχουν οι απόφοιτοι τριτάξιου Γυμνασίου. Η φοίτηση είναι τριετής για τα ημερήσια Λύκεια, διετής για τις ημερήσιες σχολές και αντίστοιχα, τετραετής και τριετής για τα εσπερινά σχολεία. Τα προγράμματα που εφαρμόζονται είναι ενιαία για όλη τη χώρα και αναπροσαρμόζονται ανάλογα με τις εξελίξεις της επιστήμης και της τεχνολογίας. Η ίδρυση και λειτουργία τμημάτων, ειδικοτήτων και κλάδων γίνεται με γνώμονα τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, την υπάρχουσα υποδομή στα σχολεία και ύστερα από εισήγηση των Νομαρχιακών Συμβουλίων, τα οποία είναι αρμόδια και για τη σύνταξη του προγράμματος ανάπτυξης του Νομού. Επίσης λειτουργούν τμήματα ειδικεύσεως στα ΕΠΛ και προβλέπεται η λειτουργία τους και για τους αποφοίτους των ΤΕΛ και ΤΕΣ.

Οι μεν απόφοιτοι των ΤΕΛ και ΕΠΛ έχουν δυνατότητα συνέχισης σπουδών στα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ) και στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΕΙ) της χώρας, οι δε απόφοιτοι των ΤΕΣ δύνανται να εγγραφούν στη δεύτερη τάξη των ΤΕΛ. Τα ίδια ισχύουν και για τους μαθητές και αποφοίτους των ιδιωτικών, αναγνωρισμένων από το κράτος σχολείων, των οποίων την εποπτεία έχει το ΥΠΕΠΘ. Οι απόφοιτοι των ιδιωτικών σχολείων παίρνουν τίτλο αναγνωρισμένο και ισότιμο με τον τίτλο δημόσιων σχολείων, μετά από εξετάσεις ενώπιον ειδικής εξεταστικής επιτροπής. Στην επιτροπή μετέχουν καθηγητές του Δημοσίου και καθηγητές του ιδίου του ιδιωτικού σχολείου.

Όργανα διοίκησης κάθε σχολείου είναι ο διευθυντής, ο υποδιευθυντής και ο σύλλογος διδασκόντων. Στο σχολείο οργανώνονται επίσης οι μαθητικές κοινότητες και οι οργανώσεις γονέων.

Σε κάθε Νομαρχία της χώρας λειτουργούν Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και τα υφιστάμενα σ' αυτές γραφεία. Ουσιαστική συμμετοχή στη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής και σε θέματα

λειτουργίας των δημόσιων σχολείων σε τοπικό επίπεδο έχουν το Συμβούλιο Εθνικής Παιδείας, τα Σχολικά Συμβούλια και οι Σχολικές Επιτροπές που είναι όργανα λαϊκής συμμετοχής.

Υπό το ΥΠΕΠΘ λειτουργεί το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ), του οποίου το έργο κατά ένα μέρος είναι η παρακολούθηση της εξέλιξης της εκπαιδευτικής τεχνολογίας, η μελέτη του τρόπου χρησιμοποίησής της στην εκπαίδευση και ο έλεγχος των αποτελεσμάτων εφαρμογής της.

Επίσης, υπό το ΥΠΕΠΘ λειτουργεί και το Ινστιτούτο Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΙΤΕ), το επιστημονικό προσωπικό του οποίου, αν και δραστηριοποιείται κυρίως στον τομέα της τριτοβάθμιας τεχνολογικής εκπαίδευσης, εκπονεί μελέτες εκπαιδευτικού σχεδιασμού και προγραμματισμού με στόχο τη σύνδεση της εκπαίδευσης και ειδικότερα της δευτεροβάθμιας τεχνικής-επαγγελματικής και της τριτοβάθμιας τεχνολογικής, με τις ανάγκες της παραγωγικής διαδικασίας.

2. Υπουργείο Εργασίας

■ ΟΑΕΔ (Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού)

Υπό τον ΟΑΕΔ λειτουργούν οι σχολές μαθητείας. Η λειτουργία τους διέπεται από τους Νόμους 1346/83 και 1566/85. Δυνατότητα εγγραφής σ' αυτές τις σχολές έχουν οι απόφοιτοι τριτάξιου Γυμνασίου, ηλικίας 15-18 ετών, ή, για ορισμένες ειδικότητες, 15-23 ετών. Η εγγραφή γίνεται με αίτησή τους και μετά από επιλογή.

Η φοίτηση είναι τριετής, γιατί εφαρμόζεται πρόγραμμα εναλλασσόμενης εκπαίδευσης. Τα προγράμματα συντάσσονται από τη Διεύθυνση Προγραμμάτων του ΟΑΕΔ και εγκρίνονται με κοινή απόφαση των υπουργών Παιδείας και Εργασίας. Τα πτυχεία των σχολών μαθητείας είναι ισότιμα με τα πτυχεία των ΤΕΣ του ΥΠΕΠΘ.

3. Υπουργείο Εθνικής Αμύνης

Υπό το Υπουργείο Εθνικής Αμύνης λειτουργούν οι παραγωγικές σχολές αξιωματικών των τριών όπλων (Ευελπίδων, Δοκίμων και Ικάρων) καθώς και των Σωμάτων (Στρατιωτική Ιατρική, Φαρμακευτική κλπ.), οι τελευταίες σε συναρμοδιότητα με το ΥΠΕΠΘ.

4. Υπουργείο Υγείας-Πρόνοιας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΠΥΠΚΑ)

Υπό το ΥΠΥΠΚΑ λειτουργούν οι Νοσηλευτικές Τεχνικές-Επαγγελματικές Σχολές (ΝΤΕΣ). Η λειτουργία τους διέπεται από τους Νόμους 1566/85 και 1579/85. Δυνατότητα εγγραφής έχουν απόφοιτοι τριτάξιου Γυμνασίου που επιλέγονται μετά από αίτησή τους και με βάση το βαθμό απολυτηρίου. Κατ'έξαιρση εισάγονται υποψήφιοι σε ποσοστό 15% με βάση κοινωνικά κριτήρια. Η φοίτηση είναι διετής με παράλληλη κλινική διδασκαλία και άσκηση. Τα προγράμματα συντάσσονται από τη Διεύθυνση Προγραμμάτων του ΥΠΥΠΚΑ και εγκρίνονται με Προεδρικό Διάταγμα, μετά από γνωμοδότηση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και συνυπογραφή των Υπουργών Παιδείας και Υγείας.

5. Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας (ΥΕΝ)

Υπό το ΥΕΝ λειτουργούν Δημόσια Λύκεια Εμπορικού Ναυτικού και (υπό την εποπτεία του) Ιδιωτικά Λύκεια Εμπορικού Ναυτικού. Η λειτουργία τους διέπεται από το Νόμο 1566/85. Δικαίωμα εγγραφής στην Α' τάξη έχουν οι απόφοιτοι τριτάξιου Γυμνασίου ή ισότιμου σχολείου. Η φοίτηση είναι τριετής για τα ημερήσια Λύκεια και τετραετής για τα εσπερινά.

Τα προγράμματα συντάσσονται από το ΥΕΝ και εγκρίνονται με ΠΔ μετά από γνωμοδότηση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και συνυπογραφή των Υπουργών Παιδείας και Εμπορικής Ναυτιλίας. Τα πτυχία των παραπάνω Λυκείων είναι ισότιμα με τα πτυχία των ΤΕΛ του ΥΠΕΠΘ.

6. Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας (ΥΠΕΘΟ)

■ ΕΟΤ (Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού)

Υπό τον ΕΟΤ λειτουργούν οι Σχολές Τουριστικών Επαγγελμάτων (ΣΤΕ). Η λειτουργία τους διέπεται από το Νόμο 1566/85. Δυνατότητα εγγραφής σ'αυτές τις Σχολές έχουν οι απόφοιτοι τριτάξιου Γυμνασίου. Η φοίτηση είναι διετής.

Τα προγράμματα εγκρίνονται με ΠΔ, μετά από γνωμοδότηση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και συνυπογραφή των Υπουργών Παιδείας και Εθνικής Οικονομίας. Τα πτυχία των ΣΤΕ είναι ισότιμα με τα πτυχία των ΤΕΣ του ΥΠΕΠΘ.

Οι ειδικότητες που προσφέρονται στις ΣΤΕ είναι Ξενοδοχειακή, Εστιατοριακή, Τεχνική και Μαγειρική Τέχνη.

2.2. Αδιαβάθμητη-ταχύρρυθμη επαγγελματική εκπαίδευση/κατάρτιση (κυρίως για κάλυψη ιδίων αναγκών)

Εκτός από τη βασική σχολική εκπαίδευση που παρέχεται από τους αναφερόμενους στο τμήμα Ι φορείς, παρέχεται ακόμα εκπαίδευση/κατάρτιση και από άλλους φορείς, δημόσιους ή ιδιωτικούς, των οποίων κύριος στόχος είναι η επιμόρφωση ήδη εργαζόμενου προσωπικού ή άλλων ομάδων που έχουν άμεση σχέση μ'αυτούς. Πρόκειται κατά κύριο λόγο για αδιαβάθμητες σπουδές. Αυτοί οι φορείς είναι:

1. Υπουργείο Εθνικής Άμυνας (ΥΠΕΘΑ)

Υπό το ΥΠΕΘΑ λειτουργούν σχολές των Γενικών Επιτελείων Στρατού (ΓΕΣ), Αεροπορίας (ΓΕΑ) και Ναυτικού (ΓΕΝ). Σ'αυτές τις σχολές φοιτούν μόνιμοι αξιωματικοί και υπαξιωματικοί, καθώς και έφεδροι αξιωματικοί και οπλίτες του Ελληνικού Στρατού. Σκοπός είναι η αρτιότερη εκπαίδευση και κατάρτιση των υπηρετούντων στο στράτευμα. Οι γνώσεις που αποκτώνται από τους εφέδρους ενδέχεται να χρησιμεύσουν στην απασχόλησή τους μετά την απόλυσή τους.

2. Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας

■ ΕΟΤ (Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού)

Υπό τον ΕΟΤ λειτουργούν αδιαβάθμητες Σχολές Τουριστικών Επαγγελματιών, καθώς και μεταλυκειακές Σχολές Ξεναγών. Στόχος της παρεχόμενης εκπαίδευσης είναι η απόκτηση γνώσεων από τους φοιτούντες για την καλύτερη εξυπηρέτηση του τουρισμού.

3. Υπουργείο Οικονομικών

Η Διεύθυνση Οργάνωσης και Εκπαίδευσης του Υπουργείου οργανώνει ταχύρρυθμα προγράμματα επαγγελματικής επιμόρφωσης υπαλλήλων όλων των κλάδων του Υπουργείου (εφοριακών, δημοσιονομικών κτλ) με στόχο τη θεωρητική και πρακτική κατάρτισή τους σε θέματα της υπηρεσιακής τους απασχόλησης.

4. Υπουργείο Γεωργίας (ΥΠΓΕ)

Υπό το ΥΠΓΕ λειτουργούν η Γαλακτοκομική Σχολή Ιωαννίνων και το Πρακτικό Γεωργικό Σχολείο Συγγρού στην Αθήνα ως αδιαβάθμητα σχολεία. Οι απόφοιτοι αποκτούν γνώσεις γαλακτοκομίας-τυροκομίας και ανθοκομίας-κηποτεχνίας.

5. Υπουργείο Εργασίας

■ ΟΑΕΔ (Οργανισμός Απασχόλησεως Εργατικού Δυναμικού)

Από τον ΟΑΕΔ παρέχεται και ταχύρρυθμη επαγγελματική κατάρτιση νέων και ενηλίκων σε διάφορες τεχνικές ειδικότητες ή σύγχρονα αλλά και παραδοσιακά επαγγέλματα. Η εκπαίδευση αυτή παρέχεται:

1. Στα Κέντρα Τεχνικής και Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΤΕΚ) που λειτουργούν στις περισσότερες περιοχές της χώρας,
2. Στις ενδοεπιχειρησιακές σχολές που λειτουργούν μέσα σε

- επιχειρήσεις, δημόσιες, κοινωνικοποιημένες ή ιδιωτικές,
3. Σε ιδιόκτητες Κινητές Μονάδες Ταχύρρυθμης Επαγγελματικής Κατάρτισης,
4. Σε αυτοτελείς σχολές.

Επίσης, παρέχονται εκπαιδευτικά προγράμματα σε συνεργασία με άλλους φορείς (υπουργεία: Παιδείας, Γεωργίας, ΕΟΤ κτλ). Εφαρμόζονται, ακόμα, ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα, ενώ λειτουργούν και τμήματα ενεργού επαγγελματικού προσανατολισμού για νέους, γυναίκες, ανάπηρους κτλ.

Οι εγγραφές γίνονται κατόπιν επιλογής και απαιτείται απολυτήριο Δημοτικού Σχολείου και ηλικία 14-16 ετών. Οι απόφοιτοι μπορούν να απασχοληθούν ως υπάλληλοι και ως ελεύθεροι επαγγελματίες.

■ ΟΕΕ (ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΕΣΤΙΑΣ)

Στον ΟΕΕ λειτουργούν Κέντρα Εργαζόμενης Νεότητας (ΚΕΝ) για τους δικαιούχους παροχών από τον ΟΕΕ και παρέχουν γνώσεις κοπτικής-ραπτικής-κεντητικής-πλεκτικής και παραδοσιακής υφαντικής.

6. Υπουργείο Δικαιοσύνης (ΥΠΔΙΚ)

Υπό το ΥΠΔΙΚ λειτουργούν Σχολές Σωφρονιστικών Υπαλλήλων. Οι φοιτούντες σ' αυτές είναι νεοπροσληφθέντες υπάλληλοι για θέσεις φυλάκων στις φυλακές.

7. Υπουργείο Πολιτισμού (ΥΠΠΟ)

Υπό το ΥΠΠΟ λειτουργούν σχολές δραματικής τέχνης και χορού, σχολές κινηματογράφου και ωδεία. Οι απόφοιτοι μπορούν να απασχοληθούν στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, σε εργασία σχετική με τις σπουδές τους.

8. Υπουργείο Δημόσιας Τάξης (ΥΠΔΤ)

■ ΕΛΑΣ (ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ)

Για την εκπαίδευση του προσωπικού της ΕΛΑΣ λειτουργεί η Αστυνομική Ακαδημία που περιλαμβάνει τις εξής σχολές: Αστυφυλάκων, αρχιφυλάκων, αξιωματικών, εκμάθησης ξένων γλωσσών, εκπαιδευτών ΕΛΑΣ και στελεχών πολιτικής άμυνας.

■ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΟ ΣΩΜΑ

Για την εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού του Πυροσβεστικού Σώματος λειτουργεί η Πυροσβεστική Σχολή και περιλαμβάνει τα εξής τμήματα: Δοκίμων αρχιπυροσβεστών, Επιμόρφωσης/μετεκπαίδευσης και εκμάθησης ξένων γλωσσών.

9. Υπουργείο Βιομηχανίας, Ενέργειας & Τεχνολογίας (ΥΒΕΤΕ)

■ ΔΕΗ (ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ)

Υπό τη ΔΕΗ λειτουργούν Σχολές Ταχύρρυθμης Εκπαίδευσης, στις οποίες φοιτούν άτομα που εισάγονται κατόπιν εξετάσεων για την πλήρωση προκαθορισμένων οργανικών θέσεων. Στη ΔΕΗ γίνεται επίσης πρακτική άσκηση μαθητών του ΟΑΕΔ και πολλών σπουδαστών των ΑΕΙ και ΤΕΙ.

Για την επιμόρφωση του προσωπικού της ΔΕΗ πραγματοποιούνται τακτικά διάφορα σεμιναριακές εκδηλώσεις με μορφή διαλέξεων, σεμιναρίων ή συνεδρίων.

■ ΕΟΜΜΕΧ (ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ & ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ)

Υπό τον ΕΟΜΜΕΧ λειτουργούν σε παραμεθόριες και άγονες περιοχές σχολές, στις οποίες εκπαιδεύονται νέες κυρίως γυναίκες για ένα έτος στην κατασκευή χαλιών και κιλιμιών. Οι εκπαιδευόμενες απασχολούνται στη συνέχεια μ'αυτή την τέχνη, εξασφαλίζοντας συμπληρωματικό εισόδημα. Ο ΕΟΜΜΕΧ επιδοτεί επίσης χειροτεχνικά και βιοτεχνικά εργαστήρια που προσλαμβάνουν και εκπαιδεύουν νέους σε παραδοσιακά επαγγέλματα (κεραμική, ξυλογλυπτική, αργυροχρυσοχοΐα, υφαντική, μαρμαρογλυπτική κτλ). Η εκπαίδευση διαρκεί από ένα μέχρι τρία χρόνια.

■ ΕΑΒ (ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ)

Από την ΕΑΒ παρέχεται συνεχής ενδοεπιχειρησιακή κατάρτιση σε τεχνικούς της, πάνω σε θέματα αεροπορικού υλικού. Οι εκπαιδευόμενοι περνούν από διάφορα στάδια κατάρτισης και αφού αποκτήσουν τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες, καταλήγουν στο υψηλότερο επίπεδο του εργοδηγού-επόπτη. Από την ΕΑΒ παρέχεται επίσης σεμιναριακή εκπαίδευση σε διοικητικά στελέχη της.

10. Υπουργείο Μεταφορών & Επικοινωνιών

■ ΟΤΕ (ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ)

Υπό τον ΟΤΕ λειτουργούν η Σχολή Προσωπικού του ΟΤΕ και η Ανώτερη Τηλεπικοινωνιακή Σχολή ΟΤΕ. Τα προγράμματα απευθύνονται σε άτομα που πρόκειται να προσληφθούν στον ΟΤΕ για την πλήρωση οργανικών θέσεων. Στον ΟΤΕ γίνεται επίσης πρακτική άσκηση πολλών σπουδαστών ΑΕΙ και ΤΕΙ.

■ ΕΛΤΑ (ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ)

Υπό τα ΕΛΤΑ λειτουργεί η Σχολή Προσωπικού ΕΛΤΑ, στην οποία εκπαιδεύονται άτομα για την πλήρωση οργανικών θέσεων στα Ταχυδρομεία και άλλες υπηρεσίες του Οργανισμού.

Η εταιρία οργανώνει σεμινάρια για το προσωπικό που ήδη υπηρετεί και ειδικά σεμινάρια για υπαλλήλους που έχουν μεταταγεί.

■ ΕΑΣ (ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ)

Από την ΕΑΣ οργανώνονται σεμινάρια για την επιμόρφωση υπαλλήλων που ήδη υπηρετούν ή νεοπροσληφθέντων. Αντικείμενο επιμόρφωσης είναι τα τεχνικά θέματα και η συμπεριφορά προς τους επιβάτες.

■ ΗΛΠΑΠ (ΗΛΕΚΤΡΟΚΙΝΗΤΑ ΛΕΩΦΟΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΙΡΑΙΩΣ)

Για την κάλυψη αναγκών των ΗΛΠΑΠ λειτουργεί η σχολή μαθητείας οδήγησης. Εκπαιδεύονται μελλοντικοί οδηγοί των ηλεκτροκίνητων οχημάτων (τρόλλεϋ) για επαγγελματική απασχόληση σ'αυτό τον

Οργανισμό.

■ ΟΣΕ (ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ)

Υπό τον ΟΣΕ λειτουργούν για την κατάρτιση του ήδη υπηρετούντος και του νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού: Το Κέντρο Εκπαίδευσης και Κανονισμών ΟΣΕ καθώς και η Σχολή Εκπαίδευσης-Συντήρησης Τροχαίου Υλικού και Δ/νσης Έλξης. Στον ΟΣΕ εκπαιδεύονται και μαθητές του ΟΑΕΔ για τρία χρόνια, οι οποίοι μετά την αποφοίτησή τους προσλαμβάνονται κατά το μεγαλύτερο μέρος από τον ΟΣΕ. Στον Οργανισμό πραγματοποιούν επίσης πρακτική άσκηση σπουδαστές των ΤΕΙ.

■ ΗΣΑΠ (ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΙΡΑΙΩΣ)

Από τον ΗΣΑΠ παρέχεται κατάρτιση προς το προσωπικό κίνησης και το τεχνικό προσωπικό με στόχο την καλύτερη απόδοση των εργαζομένων. Επίσης παρέχεται δυνατότητα πρακτικής άσκησης σε μαθητές του ΟΑΕΔ και σπουδαστές των ΤΕΙ.

■ ΥΠΑ (ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ)

Οι υπάλληλοι της ΥΠΑ, των κλάδων αερολιμενικών και ελεγκτών εναέριας κυκλοφορίας εκπαιδεύονται στη Σχολή Πολιτικής Αεροπορίας. Στη συνέχεια δίνουν εξετάσεις για την απόκτηση πτυχίου επιμελητή πτήσεων και ελεγκτή εναέριας κυκλοφορίας. Η απόκτηση αυτού του πτυχίου αποτελεί προϋπόθεση για τη μονιμοποίησή τους στην υπηρεσία. Επίσης, παρέχεται εκπαίδευση σε υπαλλήλους των κλάδων τηλεπικοινωνιακών, ηλεκτρονικών, μηχανικών, οικονομικών και στοιχειοθετικών μηχανημάτων.

■ ΟΑ (ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ)

Από τη Δ/νση Εκπαίδευσης Τεχνικών Υπηρεσιών της ΟΑ παρέχεται κατάρτιση στους τεχνικούς που υπηρετούν στην εταιρία. Οι τεχνικοί που παίρνουν με επιτυχία μέρος στις εξετάσεις που διοργανώνει η ΥΠΑ, έχουν αρμοδιότητα στη συντήρηση αεροπορικού υλικού.

Από τη Δ/νση Πτητικής Εκμετάλλευσης (τομέας εκπαίδευσης) εκπαιδεύονται πιλότοι, ιπτάμενοι μηχανικοί και συνοδοί φροντιστές. Η εκπαίδευση είναι κυρίως πρακτική, διάρκειας πολλών

ωρών και επαναλαμβάνεται σε τακτά διαστήματα, ώστε να είναι ενήμερο το προσωπικό της πτήσης για τεχνολογικά θέματα του αεροσκάφους.

Από την Επιτελική Μονάδα Οργάνωσης Εκπαίδευσης της ΟΑ γίνεται επιμόρφωση των διοικητικών υπαλλήλων της εταιρίας με αντικείμενο την εξυπηρέτηση των πελατών, από την κράτηση θέσεων μέχρι την επιβίβαση στο αεροσκάφος.

11. Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας (ΥΕΝ)

■ ΛΣ (ΛΙΜΕΝΙΚΟ ΣΩΜΑ)

Για την εκπαίδευση του προσωπικού του ΛΣ λειτουργούν: Σχολή Τεχνικών Αξιωματικών, Σχολή Δοκίμων Σημαιοφόρων, Σχολή Δοκίμων Υπαξιωματικών και Σχολή Λιμενοφυλάκων.

■ ΟΛΠ (ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ)

Στον ΟΛΠ λειτουργεί η Σχολή Επαγγελματικής Κατάρτισης Προσωπικού ΟΛΠ και περιλαμβάνει ειδικότητες χειριστών μηχανημάτων, λιμενεργατών και συντηρητών-επισκευαστών μηχανημάτων και εγκαταστάσεων. Οι συμμετέχοντες πρέπει να είναι τουλάχιστον απόφοιτοι στοιχειώδους εκπαίδευσης.

12. Άλλοι φορείς - Ιδιωτικές επιχειρήσεις

Επιμορφωτική δραστηριότητα αναπτύσσουν, τέλος, και διάφοροι άλλοι φορείς, όπως:

- Τράπεζες,
- ΣΕΒ (Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών),
- Ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Όσον αφορά τις Τράπεζες, τα προγράμματα που προσφέρουν, αφορούν το προσωπικό που ήδη υπηρετεί κατά περίπτωση.

Ακόμα, όσον αφορά τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, θα τις αναφέ-

ρούμε καθαρά για λόγους δομής της μελέτης, σε ξεχωριστό κεφάλαιο (Βλέπε 2.4.)

2.3.Επιμόρφωση/Κατάρτιση (κυρίως για κάλυψη αναγκών άλλων φορέων)

Για την κατάρτιση και επιμόρφωση διάφορων ομάδων υπηρετούντων ή νεοπροσληφθέντων υπαλλήλων, οργανώνονται σεμιναριακά προγράμματα από φορείς του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. Φορείς που παρέχουν κατάρτιση/επιμόρφωση είναι:

1. Υπουργείο Προεδρίας

■ ΙΔΕ (ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ)

Η επιμόρφωση των υπαλλήλων του δημόσιου τομέα γίνεται κατά κύριο λόγο από το ΙΔΕ που προσφέρει τα εξής προγράμματα κατάρτισης/επιμόρφωσης:

- Περιφερειακή ανάπτυξη, αποκέντρωση, τοπική αυτοδιοίκηση,
- Διοίκηση οργανώσεων (management),
- Πληροφορική,
- Σχέσεις κράτους-πολίτη,
- Διεθνείς σχέσεις,
- Νομιμότητα της διοικητικής δράσης,
- Περιβάλλον,
- Εκπαίδευση εκπαιδευτών,
- Οικονομική πολιτική,
- Βιβλιοθηκονομία,
- Σύγχρονη οργάνωση και λειτουργία γραφείου.

Η διάρκεια της επιμόρφωσης είναι από μία (1) ημέρα μέχρι και δύο (2) εβδομάδες και γίνεται υπό τη μορφή σεμιναρίου.

2. Υπουργείο Εσωτερικών

Η Διεύθυνση Οργάνωσης και Εκπαίδευσης του Υπουργείου Εσωτερικών οργανώνει κάθε χρόνο ταχύρρυθμα προγράμματα επαγγελματικής επιμόρφωσης υπαλλήλων του Υπουργείου με στόχο τη θεωρητική και

πρακτική κατάρτισή τους σε θέματα της υπηρεσιακής τους απασχόλησης.

3. Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας (ΥΠΕΘΟ)

■ Το Τμήμα Εκπαίδευσης της Δ/σης Οργάνωσης-Νομοθετικού Συντονισμού-Εκπαίδευσης του Υπουργείου οργανώνει σεμινάρια επιμόρφωσης που απευθύνονται στους μόνιμους και έκτακτους υπαλλήλους του Υπουργείου. Οι ακροατές που παρακολουθούν επιλέγονται ανάλογα με το αντικείμενο των σεμιναρίων.

■ ΕΛΚΕΠΑ (ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ)

Υπό την εποπτεία του ΥΠΕΘΟ λειτουργεί το ΕΛΚΕΠΑ που είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου. Το ΕΛΚΕΠΑ διοργανώνει:

- Εκπαιδευτικά προγράμματα βραχυχρόνια και μακροχρόνια, καθώς και ενδοϋπηρεσιακά. Αυτά τα προγράμματα απευθύνονται σε εργαζόμενους, οι οποίοι καταβάλουν διδάκτρα,
 - Σεμινάρια άνεργων νέων, κάτω και άνω των 25 ετών. Πρόκειται για επιδοτούμενα προγράμματα.
- Η εκπαιδευτική διαδικασία βασίζεται, όσον αφορά τη διάρκεια διδασκαλίας, σε ώρες και όχι σε εξάμηνα ή έτη.

4. Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

■ Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ)

Τα ΤΕΙ διοργανώνουν σεμινάρια επιμόρφωσης και κατάρτισης δημοσίων υπαλλήλων (καθηγητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) αλλά και άλλων αποφοίτων της δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, σε θέματα ειδικότητας. Τα σεμινάρια αυτά διαρκούν μέχρι πέντε (5) μήνες και στοχεύουν στην απόκτηση από τους συμμετέχοντες εξειδικευμένων γνώσεων και καλύπτουν όλο τον ελληνικό χώρο.

5. Υπουργείο Γεωργίας

■ ΚΕΓΕ (ΚΕΝΤΡΑ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ)

Από τα ΚΕΓΕ παρέχεται κατάρτιση σε αγρότες και αγρότισες για θέματα γεωτεχνικά και αγροτικής οικιακής οικονομίας.

■ ΠΑΣΕΓΕΣ (ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΝΩΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ)

Από τα εκπαιδευτικά κέντρα και τη Συνεταιριστική Σχολή Θεσσαλονίκης της ΠΑΣΕΓΕΣ παρέχεται εναλλασσόμενη εκπαίδευση (σεμινάρια και πρακτική εξάσκηση) για τους νεοδιοριζόμενους υπαλλήλους στους συνεταιρισμούς.

6. Υπουργείο Πολιτισμού

■ ΓΓΝΓ (ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ)

Η ΓΓΝΓ διοργανώνει σε συνεργασία με αναπτυξιακούς, επιστημονικούς και κοινωνικούς φορείς, σεμινάρια επαγγελματικής κατάρτισης που απευθύνονται σε πτυχιούχους και μη, με σκοπό την απόκτηση γνώσεων για την μελλοντική επαγγελματική τους απασχόληση.

■ ΓΓΛΕ (ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΛΑΙΚΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ)

Η ΓΓΛΕ παρέχει κατάρτιση με μορφή:

- α) Μεμονωμένης εκδήλωσης,
- β) Σεμιναρίου,
- γ) Τμήματος μάθησης.

Απευθύνεται σε ειδικές ομάδες επιμορφούμενων, όπως:

- Αναλφάβητοι,
- Τσιγγάνοι,
- Ανάπηροι,
- Παλινοστούντες,
- Φυλακισμένοι,

- Μειονότητες,
- Άνεργοι,
- Εποχιακά εργαζόμενοι.

Από την κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού οργανώνονται σεμινάρια για την επιμόρφωση των υπαλλήλων του. Οι υπάλληλοι συμμετέχουν σ' αυτά, ανάλογα με το αντικείμενό τους. Τα θέματα που καλύπτονται είναι η Συντήρηση έργων τέχνης, η Αρχαιολογία, η συγκρότηση βιβλιοθηκών κτλ.

7. Υπουργείο Βιομηχανίας και Ενέργειας

■ ΕΟΜΜΕΧ (ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙ ΧΕΙΡΗΣΕΩΝ & ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ)

Από τον ΕΟΜΜΕΧ οργανώνονται:

- α) Σεμινάρια διοικήσεως (management) και τεχνολογικά σεμινάρια που απευθύνονται σε βιοτέχνες,
- β) Σεμινάρια κατάρτισης για πτυχιούχους ΑΕΙ/ΤΕΙ που προσλαμβάνονται από τον ΕΟΜΜΕΧ ως τεχνικο-οικονομικοί σύμβουλοι,
- γ) Σεμινάρια κατάρτισης διοικητικών στελεχών, πτυχιούχων ΑΕΙ/ΤΕΙ για τη στελέχωση συνεταιρισμών.

8. Υπουργείο Εμπορίου

■ ΕΒΕ (ΕΜΠΟΡΙΚΟ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ)

Τα ΕΒΕ της χώρας οργανώνουν σεμινάρια για τα μέλη τους με σκοπό την ενημέρωσή τους σε θέματα εκσυγχρονισμού των επιχειρήσεων, φοροτεχνικά κ.ά.

9. Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων (ΥΠΕΧΩΔΕ)

■ Το ΥΠΕΧΩΔΕ οργανώνει σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Διαρκούς Επιμόρφωσης (ΙΔΕ) σεμινάρια με θέμα την προστασία του περιβάλλοντος. Αυτά τα σεμινάρια απευθύνονται σε δημόσιους υπαλλήλους

και σε υπαλλήλους των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας οργανώνει επίσης το ΥΠΕΧΩΔΕ διαλέξεις για ενημέρωση των μαθητών σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος.

■ ΤΕΕ (ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ)

Το ΤΕΕ οργανώνει σεμινάρια για τα μέλη του με σκοπό την ενημέρωσή τους σε σύγχρονα τεχνικά θέματα.

10. Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας (ΥΕΝ)

■ Κέντρο Εκπαιδεύσεως Στελεχών Εμπορικού Ναυτικού (ΚΕΣΕΝ)

Στο ΚΕΣΕΝ λειτουργούν κύκλοι μετεκπαίδευσης για τα στελέχη του εμπορικού ναυτικού που προέρχονται από τα Λύκεια και τα οποία, με βάση τη θαλάσσια υπηρεσία τους και σχετικές εξετάσεις αποκτούν πτυχία 2ου και 1ου πλοίαρχου και αντίστοιχου μηχανικού.

11. Υπουργείο Εσωτερικών

■ Δήμοι και Κοινότητες

Η τοπική αυτοδιοίκηση έχει δραστηριοποιηθεί στον τομέα προσφοράς προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης. Τα προγράμματα αυτά απευθύνονται κύρια προς τρίτους και μικρό μόνο μέρος τους αφορά το προσωπικό που υπηρετεί κατά περίπτωση στους Δήμους/Κοινότητες.

2.4. Ιδιωτικοί φορείς-επιχειρήσεις

Επιμόρφωση/κατάρτιση προσφέρουν και ιδιωτικοί φορείς (Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών) που απευθύνονται σε νέους που απέτυχαν να εισαχθούν σε ένα τριτοβάθμιο εκπαιδευτικό ίδρυμα και οι οποίοι, ως απόφοιτοι Γενικού Λυκείου, θεωρούνται ανεπάγγελτοι. Επίσης, ιδιωτικές επιχειρήσεις προσφέρουν εκπαίδευση, κυρίως στα πλαίσια επιμόρφωσης του προσωπικού τους.

Όσον αφορά τα Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών, αυτά δεν εποπτεύονται από το Υπουργείο Παιδείας ή Εργασίας και λειτουργούν σε εμπορική βάση (άδεια Υπουργείου Εμπορίου), είναι δε, τα κυριότερα τουλάχιστον, περί τα εβδομήντα (70).

Αντίθετα, οι επιχειρήσεις που οργανώνουν προγράμματα επιμόρφωσης και που υπέβαλαν αίτηση χρηματοδότησης στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, έφτασαν το 1988 τον αριθμό 599. Οι επιχειρήσεις αυτές συνεργάζονται με τον ΟΑΕΔ.

Στα παλαιότερα αυτής της μελέτης-έρευνας θα μας απασχολήσουν οι φορείς επιμόρφωσης/κατάρτισης που εμφανίζονται κάτω από τα στοιχεία 2.2., 2.3. και 2.4. Η εξακρίβωση του κόστους επιμόρφωσης/κατάρτισης, που θα ακολουθήσει, επιβάλλει από πλευράς της ομάδας μελέτης-έρευνας, εξ αιτίας της πλειάδας των φορέων και της ανυπαρξίας συγκεντρωτικών στοιχείων, την προσφυγή σε μεθοδολογία συγκέντρωσης και αξιολόγησης πρωτογενών στοιχείων. Αυτό οδηγεί στη μετατροπή αυτής της εργασίας από καθαρά βιβλιογραφικής μορφής σε ερευνητική, με την έννοια εργασίας σε μέχρι σήμερα απροσέλαστο χώρο.

3. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ/ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Το ελληνικό σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης και συγκεκριμένα, τόσο η αρχική-βασική εκπαίδευση, όσο και η επιμόρφωση/κατάρτιση αντιμετωπίζει σήμερα πολλά προβλήματα. Αυτά τα προβλήματα είναι βασικά δύο κατηγοριών, εξωτερικά και εσωτερικά και δημιουργούν αντίστοιχα δυσλειτουργίες που έχουν σοβαρές επιπτώσεις στην αποτελεσματικότητα του όλου συστήματος.

Οι δυσλειτουργίες που δημιουργούνται από τα λεγόμενα εξωτερικά προβλήματα αναφέρονται στις αναγκαιές, κατά περίπτωση, αναπροσαρμογές του συστήματος, προκειμένου να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις που του θέτει ο ρόλος του στις σημερινές συνθήκες ρευστότητας και μετάβασης της ελληνικής οικονομίας αλλά και κοινωνίας σε νέα σχήματα.

Συγκεκριμένα, δύο είναι τα μεγαλύτερα προβλήματα που χαρακτηρίζουν τις παραπάνω συνθήκες ρευστότητας και μετάβασης: Η ανεργία γενικά και ειδικότερα η ανεργία των νέων και οι σημειούμενες τεχνολογικές αλλαγές σε συνδυασμό με τις προσπάθειες ανασυγκρότησης σε πολλούς κλάδους της οικονομίας.

Αντίθετα, οι δυσλειτουργίες που δημιουργούνται από τα λεγόμενα εσωτερικά προβλήματα αφορούν την υφιστάμενη διάρθρωση του ίδιου του συστήματος εκπαίδευσης και επιμόρφωσης/κατάρτισης. Τα προβλήματα αυτά ειδικότερα αφορούν τη συγκρότηση, τη στελέχωση, το συντονισμό, τη συμμετοχή και τέλος την αποκέντρωση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων και γενικά των διοικητικών αρμοδιοτήτων, των διαφόρων μονάδων παροχής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης/κατάρτισης.

Πάντως, η ανεργία αποτελεί και στην Ελλάδα, παρά τη μεγάλη παρέμβαση του δημόσιου τομέα που παραδοσιακά αποτελεί δια των προσλήψεων διέξοδο στην απασχόληση και στη μείωση των ανέργων, τον κύριο ρυθμιστικό παράγοντα της αγοράς εργασίας και ακόμα των μηχανισμών διαμόρφωσης των μισθών.

Η ανεργία, σε έξαρση στη δεκαετία του '50, μειώθηκε αξιοσημείωτα στη δεκαετία του '60, ως αποτέλεσμα όμως περισσότερο της

μαζικής εξαγωγής εργατικού δυναμικού (βασικά στη Δυτ.Ευρώπη και ιδιαίτερα στη Δυτ.Γερμανία), παρά της επέκτασης των παραγωγικών δραστηριοτήτων. Η παραπάνω κατάσταση διάρκεσε ουσιαστικά και στη δεκαετία του '70. Στις αρχές της δεκαετίας του '80, αντίθετα, εμφανίζεται, κυρίως ως αποτέλεσμα της δεύτερης πετρελαϊκής κρίσης αλλά όχι μόνο αυτής, απειλητικά η ανεργία που καταλαμβάνει σχετικά υψηλά ποσοστά της τάξης του 7-8% (βλέπε πίνακα 2) του ενεργού πληθυσμού και που πλήττει κατά βάση το ανειδίκευτο δυναμικό. Παράλληλα παίρνει ανησυχητικές διαστάσεις και η ανεργία των νέων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2
ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ 1984-1988

Περιοχές	1984		1985		1986		1987		1988(*)	
	άνεργοι	%	άνεργοι	%	άνεργοι	%	άνεργοι	%	άνεργοι	%
Περιφέρεια Πρωτεύουσας	139.600	12,0	151.460	12,4	76.634	12,2	122.578	10,0	-	-
Θεσσαλονίκη	30.500	11,3	26.434	9,8	21.766	8,0	27.226	9,5	-	-
Λοιπές αστικές περιοχές	79.100	10,6	64.249	8,6	62.714	8,2	69.695	9,0	-	-
Ημιαστικές περιοχές	25.700	5,8	26.290	6,0	30.913	7,0	29.129	6,5	-	-
Αγροτικές περιοχές	35.300	2,9	32.498	2,7	33.230	2,7	37.569	3,2	-	-
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	310.300	8,1	303.940	7,8	286.945	7,4	286.197	7,4	290.000	7,5
(*) Προσωρινά στοιχεία, Πηγή: ΕΣΥΕ										

Το γεγονός, ότι η ανεργία πλήττει κατά βάση το ανειδίκευτο εργατικό δυναμικό σε συνδυασμό με το ότι, παρ'όλες τις βελτιώσεις του εκπαιδευτικού επιπέδου των εργαζομένων που πραγματοποιήθηκαν τα τελευταία έτη (βλέπε και Κεφάλαιο 1 - Γενικά), δεν υπάρχει η απαιτούμενη εκπαίδευση/εξειδίκευση που θα βοηθούσε, όχι μόνο στην καταπολέμησή της, αλλά και γενικότερα, στην αναγκαία διαρθρωτική αλλαγή της ελληνικής οικονομίας, έφερε στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος την τεχνική-επαγγελματική εκπαίδευση, αλλά και την επιμόρφωση/κατάρτιση των εργαζομένων.

εργού πληθυ-

σμού, παρά το γεγονός ότι η ομάδα αυτή αντιπροσωπεύει μόνο το 14% του συνολικού ενεργού πληθυσμού.

- Η μακροχρόνια ανεργία στους νέους είναι της τάξης του 42%.
- Οι νεοεισερχόμενοι στην αγορά εργασίας αποτελούν το 37,8% των ανέργων.
- Η ανεργία στις γυναίκες είναι διπλάσια εκείνης των ανδρών, συγκεκριμένα 11,7 και 5,6%.
- Η ανεργία των αποφοίτων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης φθάνει το 14,5%.
- Η ανεργία παρουσιάζει έξαρση στα μεγάλα αστικά κέντρα: Αθήνα 10,0%, Θεσ/νίκη 9,5%, άλλες αστικές περιοχές 9,0% (σε αντίθεση με τις ημιαστικές περιοχές όπου έχουμε 6,5% και τις αγροτικές περιοχές, όπου έχουμε 3,2%).

Πρόσθετα πρέπει να σημειωθεί, ότι ο δείκτης εξέλιξης της ηλικιακής σύνθεσης του εργατικού δυναμικού δείχνει μια τάση "γήρανσης" του δυναμικού αυτού, διαχρονικά, τις τρεις τελευταίες δεκαετίες με έξαρση μάλιστα στις αγροτικές περιοχές. Συγκεκριμένα, η μέση ηλικία του εργατικού δυναμικού από 37,5 το 1961 φτάνει το 42,9 το 1981, με μέση ηλικία του πρωτογενή τομέα 48 έτη! Οι νέοι και των δύο φύλλων μέχρι 25 ετών που το 1951 αποτελούσαν το 32,3% του εργατικού δυναμικού, αποτελούν το 1971 το 18,4% και το 1985 το 11,5%!

Ακόμα, η μακροχρόνια ανεργία, με ποσοστό συνολικής ανεργίας φαίνεται να αυξάνει τα τελευταία χρόνια μεμεγάλη ταχύτητα, έτσι ώστε από 32,3% το 1983 να φτάσει στο 43,4% το 1985. Σχετικά

στοιχεία για την ανεργία και του επιμερισμού της μακροχρόνιας ανεργίας (ΜΧΑ) κατά ηλικία και φύλλο στην Ελλάδα το 1985 δίνει ο πίνακας 3.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3
ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ (ΜΧΑ)
ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΛΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (1985)

ηλικία (έτη)	Ποσοστό συμβατικής ανεργίας	ΣΥΝΟΛΟ			ΑΝΔΡΕΣ			ΓΥΝΑΙΚΕΣ		
		Μ.Χ.Α.			Μ.Χ.Α.			Μ.Χ.Α.		
ΣΥΝΟΛΟ	7,8	43,4	23,9	19,5	32,8	20,6	12,3	52,7	26,9	25,8
<25	23,9	42,4	27,4	15,0	30,4	23,6	6,8	50,4	29,9	20,5
>25	5,2	44,2	21,4	22,8	34,2	18,8	15,4	54,8	24,2	30,6

Στον πίνακα αυτό παρατηρούμε, ότι οι νέοι θίγονται περισσότερο από τη μακροχρόνια ανεργία. Το ίδιο συμβαίνει και με τις γυναίκες, πράγμα που πρέπει να αντιμετωπιστεί και διαμέσου αντίστοιχων προγραμμάτων εξειδίκευσης και επιμόρφωσης/κατάρτισης.

Τώρα, όσον αφορά την απασχόληση στην Ελλάδα, φαίνεται από τα στοιχεία που υπάρχουν, ότι η απασχόληση σημείωσε μια κατά μέσο όρο αύξηση της τάξης του 1% ετήσια. Έτσι διαχρονικά έχουμε:

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

έτος	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988
%	1,1	1,4	5,2	-1,1	1,4	-1,1	1,0	1,0	-1,0	1,8

Κατά το έτος 1989 προβλέπεται αύξηση περί το 0,5%, αν και υπάρχουν ισχυρές επιφυλάξεις εξ αιτίας του μεγάλου αριθμού διορισμών στον ευρύτερο δημόσιο τομέα που έγιναν αυτό το έτος.

5. ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Όπως αναφέρθηκε, η ανεργία πλήττει κατά βάση το ανειδίκευτο εργατικό δυναμικό. Επειδή η λειτουργία προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης είναι συναρτημένη με το επίπεδο εκπαίδευσης του εργατικού δυναμικού, θα αναφέρουμε ορισμένα στοιχεία για το επίπεδο εκπαίδευσης, πριν προχωρήσουμε στην περιγραφή των προσφερομένων προγραμμάτων και τέλος στο κόστος των προγραμμάτων αυτών.

Συγκεκριμένα, με βάση τις απογραφές στις περιόδους 1961, 1971 και 1981, έχουμε το γενικό επίπεδο του εργατικού δυναμικού όπως το δίνει ο πίνακας 5.

Από τον πίνακα αυτό διαφαίνεται ότι έχουμε μία ικανοποιητική βελτίωση του επιπέδου εκπαίδευσης του εργατικού δυναμικού κατά τις τελευταίες δεκαετίες 1961-71 και 1971-81, γεγονός που συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Έτσι, οι απόφοιτοι ανωτάτων σχολών που από 104.700 το 1961 έφθασαν τα 305.700 άτομα το 1981, σημειώνοντας αύξηση 192%. Η αντίστοιχη συμμετοχή τους στο εργατικό δυναμικό, από 2,9% το 1961 έφθασε το 8,3% το 1981.

Παράλληλα, οι απόφοιτοι της μέσης εκπαίδευσης από 286.500 το 1961 έφθασαν 664.900 άτομα το 1981, σημειώνοντας αύξηση 132% και η συμμετοχή τους εργατικό δυναμικό από 7,9% το 1961 έφθασε το 18,1% το 1981. Αντίθετα, οι 2.100.400 απόφοιτοι του δημοτικού σχολείου καλύπτουν το 1981 το 57,1% του εργατικού δυναμικού, με ανάλογη μείωση κατά 931.000 άτομα των μη αποφοίτων που αντιπροσωπεύουν όμως ακόμα το 16,5%. Οι τελείως αγράμματοι καλύπτουν ποσοστό 4,2%.

Η κατανομή όμως του λιγότερο ή περισσότερο εκπαιδευμένου εργατικού δυναμικού κατά ομάδες κλάδων οικονομικής δραστηριότητας παρουσιάζει ενδιαφέρουσες διαφοροποιήσεις. Ο παρακάτω πίνακας 6

ΠΙΝΑΚΑΣ 5
ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ (σε χιλιάδες άτομα)

ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	1961	1971	1981	% Συμμετ. στο εργατικό δυναμικό			% Μεταβολή	
				1961	1971	1981	71/61	81/71
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	3638,6	3235,0	3877,8	100,0	100,0	100,0	-11,1	+13,7
άνδρες	2444,8	2329,6	2605,1	67,2	72,0	68,1	-4,7	+7,5
γυναίκες	1193,8	905,4	1172,7	32,8	28,0	31,9	-24,1	+29,5
ΑΠΟΦ.ΑΝ.ΣΧΟΛ.	104,7	158,1	305,7	2,9	4,9	8,3	+51,0	+93,3
άνδρες	82,5	117,0	201,1	78,9	74,0	65,8	+41,8	+81,9
γυναίκες	22,2	41,1	104,8	21,2	26,0	34,2	+85,1	+154,5
ΑΠΟΦ.ΜΕΣ.ΕΚΠ.	286,5	375,5	664,9	7,8	11,6	18,1	+31,1	+77,1
άνδρες	209,5	268,1	418,5	73,2	71,4	62,9	+27,8	+56,1
γυναίκες	76,7	107,4	246,4	26,8	26,6	37,1	+40,0	+129,4
Απ'αυτούς φοίτησαν ή φοιτούν σε Ανω.Σχολή:								
Σύνολο	*	24,5	29,0	-	-	-	-	+20,8
άνδρες	*	18,8	19,8	-	76,7	66,9	-	+6,3
γυναίκες	*	5,7	9,8	-	23,3	33,1	-	+71,9
ΑΠΟΦ.ΔΗΜΟΤ.	1708,8	1719,0	2100,4	46,9	53,1	57,1	+0,6	+22,2
άνδρες	1283,7	1279,1	1561,6	75,1	74,4	74,3	-0,3	+22,1
γυναίκες	425,1	439,9	538,8	24,9	25,6	25,7	+3,5	+22,5
Απ'αυτούς απόφοιτοι της Γ' τάξης Γυμνασίου:								
Σύνολο	*	201,2	249,7	-	-	-	-	+24,1
άνδρες	*	175,2	206,6	-	87,1	82,7	-	+17,9
γυναίκες	*	26,0	43,1	-	17,3	17,3	-	+65,8
ΜΗ ΑΠΟΦ.ΔΗΜΟΤ	1538,6	982,4	606,8	42,3	30,4	16,5	-36,1	-38,2
άνδρες	868,8	605,4	323,9	56,5	61,6	53,4	-30,3	-46,5
γυναίκες	669,8	377,0	282,9	43,5	38,4	46,6	-43,7	-25,0
Απ'αυτούς δεν πήγαν καθόλου σχολείο:								
Σύνολο	*	315,0	154,1	-	9,7	4,2	-	-51,1
άνδρες	*	134,0	53,7	-	42,5	34,8	-	-59,9
γυναίκες	*	181,0	100,4	-	57,5	65,2	-	-44,5

*: Δεν υπάρχουν στοιχεία

παρουσιάζει τους απασχολούμενους κατά ομάδες κλάδων οικονομικής δραστηριότητας και επιπέδου εκπαίδευσης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6
ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΚΛΑΔΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

	Σύνολο 14 ετών και άνω	Πτυχιού- χοι ανώ- τατων σχολών	Φοίτησαν /φοιτούν σε ανώτα τη σχολή	Απόφοι- τοι μέ- σης εκπ.	Απόφοι- τοι Γ' τάξης μέσης εκ	Απόφοι- τοι δη- μοτικού	Μη περo- τώσαντες το δημο- τικό	Δεν πή- γαν κα- θόλου σχολείο
Σύνολο πληθυσμού	7467,9	384,1	140,1	1122,1	745,0	3429,3	1029,4	617,8
Οικονομικώς ενεργοί	3677,8	305,7	29,0	1035,9	249,7	1850,7	452,7	154,1
Γεωργία, κτηνοτρο- φία, δάση, αλιεία	1082,9	2,7	1,0	18,3	33,1	641,9	275,9	110,1
Ορυχεία	19,2	0,8	-	2,3	0,7	13,5	1,5	0,4
Βιομηχανία-Βιοτεχν.	680,7	21,9	4,8	107,5	65,6	415,4	53,3	12,2
Ηλεκτρισμός-Φωταέρ.	30,3	3,5	0,3	13,3	3,5	8,9	0,9	-
Οικοδομή & δημ. έργα	292,6	4,1	0,7	21,3	22,7	205,0	32,9	5,9
Εμπόριο, ξενοδοχεία	527,8	24,9	5,1	136,6	52,2	254,2	43,5	11,3
Μεταφορές, αποθη- κεύσεις, επικοινων.	273,8	12,2	2,3	84,4	26,5	133,1	12,7	2,6
Τράπεζες, ασφαλείες	116,6	48,2	3,1	54,1	2,5	7,3	0,7	0,6
Υπηρεσίες	503,7	174,1	5,7	142,7	127,7	122,4	23,1	8,0
Μη δηλώσιμο είδος οικον. δραστηριότ.	1,7	0,1	-	0,3	-	0,5	0,3	0,5
Σύνολο απασχολουμ.	3529,3	292,5	22,9	580,7	234,4	1802,2	449,9	151,6

Ερμηνεύοντας τα δεδομένα αυτού του πίνακα, παρατηρούμε ότι:

- Η γεωργία και η βιομηχανία απασχολούν εργατικό δυναμικό χαμηλότερου εκπαιδευτικού επιπέδου.
- Το δημόσιο και οι τράπεζες αντίθετα απασχολούν εργατικό δυναμικό υψηλότερου εκπαιδευτικού επιπέδου.

Η παραπάνω κατανομή, πέρα του ότι αποδίδει έμμεσα αλλά σαφώς τη στρεβλή διάρθρωση της ελληνικής οικονομίας που έχει ένα διογκωμένο τομέα υπηρεσιών και περιορισμένους τους άλλους τομείς της παραγωγής, δημιουργεί και γενικότερα προβλήματα τόσο στην παραγωγή όσο και στην απασχόληση.

Ειδικότερα, εξ αιτίας του φαινομένου της ύπαρξης πολλών

μικρών μονάδων παραγωγής στη βιομηχανία που έχουν κατά βάση βιοτεχνικό χαρακτήρα και λόγω της αντίστοιχης ύπαρξης πολλών μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων οικογενειακού χαρακτήρα, οι επιχειρήσεις στους δύο αυτούς τομείς της ελληνικής οικονομίας δεν προέβλεψαν την ανάγκη πρόσληψης στελεχών με υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τη σταθερότητα του εισοδήματος και τις ασύγκριτα καλύτερες συνθήκες εργασίας, προσέλκυσαν την πλειοψηφία των πτυχιούχων στο δημόσιο τομέα. Η ροή αυτή των πτυχιούχων και γενικότερα των καλύτερα εκπαιδευμένων προς τον ονομαζόμενο "ευρύτερο δημόσιο τομέα", έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της παραγωγικότητας στη βιομηχανία με αργούς ρυθμούς, αλλά και σε συνδυασμό με την έξοδο των νέων προς τα αστικά κέντρα, την παρατηρούμενη "γήρανση" του εργατικού δυναμικού στον πρωτογενή τομέα και ειδικότερα στη γεωργία.

Αυτή η εικόνα δεν άλλαξε με την ανάπτυξη του τουρισμού, μια κι εκεί κυριαρχούν οι μικρές, πολλές φορές οικογενειακού χαρακτήρα μονάδες.

Χαρακτηριστικό, τέλος, της παραπάνω εικόνας είναι ακόμα το φαινόμενο της συγκέντρωσης στην περιοχή της πρωτεύουσας, ήδη από το 1971, του 27% του συνολικού εργατικού δυναμικού, με ποσοστό αντίστοιχης κάλυψης των πτυχιούχων ΑΕΙ, στο συνολικό αριθμό τους, του 53%.

6. ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ/ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Εξ αιτίας της συμμετοχής μεγάλου αριθμού φορέων επιμόρφωσης/κατάρτισης στην προσφορά προγραμμάτων, τα οποία, όπως αναφέρθηκε, είναι μεταξύ τους ασυντόνιστα και αποβλέπουν, κατά περίπτωση, στην επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων και εκπαιδευτικών κενών διαφόρων χώρων και στους τρεις τομείς της οικονομίας, η συστηματική καταγραφή τους είναι πρακτικά αδύνατη. Παρ'όλα αυτά, αξιολογώντας παλαιότερα στοιχεία καθώς και αυτά που συγκέντρωσε η ομάδα μελέτης, δίνονται στον επόμενο πίνακα 7 οι κατηγορίες προγραμμάτων που προσφέρονται από τους περισσότερους φορείς στα κεφάλαια 2.2. και 2.3.

Σημειώνεται, ότι στον πίνακα αυτό περιέχονται όλοι οι κύριοι φορείς προσφοράς προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης, έτσι ώστε να καλύπτεται, από πλευράς πολυμορφίας τουλάχιστον, σε πολύ μεγάλο ποσοστό, η προσφορά προγραμμάτων.

Σημειώνεται ακόμα, ότι παρ'όλο που υπάρχουν συνολικά στοιχεία για τα προγράμματα που προσφέρει ο ιδιωτικός τομέας (Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών αφενός και επιχειρήσεις αφετέρου) δεν ήταν δυνατόν, στα περιορισμένα πλαίσια αυτής της μελέτης, εξαιτίας της ιδιομορφίας που παρουσιάζει ο ιδιωτικός τομέας (βλέπε κεφάλαιο 7.6.) να υπάρξουν επιμέρους στοιχεία που θα επέτρεπαν την ομαδοποίηση (κατά κατηγορίες) των προγραμμάτων που προσφέρονται.

Αξιοπρόσεκτο πάντως είναι, ότι τα προγράμματα αυτά αναφέρονται αποκλειστικά σε δραστηριότητες που εντάσσονται στο δευτερογενή (κυρίως οι επιχειρήσεις) και τριτογενή τομέα (κυρίως τα Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών) τομέα της οικονομίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7: ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ:	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ								ΤΕΧΝΙΚΑ							ΛΟΙΠΑ ΘΕΜΑΤΑ									
ΦΟΡΕΙΣ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Υπουργ. Γεωργίας					X				X		X	X	X	X				X			X		X	X	X
Υπουργ. Δικαιοσύνης							X														X	X			
Υπουργ. Εθν.Οικον.	X	X	X		X	X	X	X											X	X					
Υπουργ. Εμπορ.Ναυτ.																					X	X			X
Υπουργ. Εμπορίου					X															X	X				
Υπουργ. Εσωτερικών			X				X									X									
Υπουργ. Παιδ., ΤΕΙ					X			X				X		X	X			X	X		X				X
Υπουργ. Μεταφ.Επικ.								X						X							X				
Υπουργ. Πε.Χω.Δη.Ερ					X		X	X						X	X						X	X	X		
Υπουργ. Υγείας-Πρό.		X				X															X	X			X
Γ.Γ.Λοϊκής Επιμόρφ.					X		X	X	X	X	X	X	X			X		X	X	X	X	X	X	X	X
Ινστ.Διαρκούς Επιμ.		X		X			X	X								X			X	X	X				
ΕΟΜΜΕΧ		X	X	X		X	X		X	X	X			X				X	X						X
ΟΑΕΔ									X	X	X		X						X		X				X
ΓΣΕΕ/ΚΕΜΕΤΕ	X						X									X	X	X			X	X	X	X	X
ΠΑΣΕΓΕΣ	X	X		X	X	X	X					X				X		X	X						
Τράπεζα Ελλάδος	X	X			X			X											X	X		X			
ΕΤΒΑ		X			X														X						
Εθνική Τράπεζα		X	X		X															X					
Αγροτική Τράπεζα	X	X	X		X			X				X				X		X	X	X		X	X		
Ιονική-Λοϊκή Τράπ.	X	X		X	X		X	X											X		X				
ΕΕΤΑΑ Α.Ε.		X					X								X	X									X
ΔΕΗ	X	X	X	X	X	X		X			X			X	X		X		X		X				X
ΟΤΕ		X			X			X						X	X				X	X		X		X	X
ΕΟΤ													X												X
Ολυμπιακή Αεροπορία		X		X		X																X			X
ΟΣΕ																						X			
ΕΛΤΑ																						X			
ΕΕΔΕ		X		X	X	X		X						X	X	X		X			X				
ΕΛΚΕΠΑ	X	X	X	X	X	X		X				X		X	X	X		X			X	X			X

1:Γενικά, 2:Μάνατζμεντ, 3:Επενδύσεις, 4:Μάρκετινγκ-Δημόσιες σχέσεις, 5:Ειδικά, 6:Ανθρ. δυναμικά, 7:Θεσμ.-Νομ., Δημ. Διοίκηση, 8:Ηλ/κoi Υπολογ., 9:Χειροτεχνικά, 10:Βιοτεχνικά, 11:Επαγγελματικά, 12:Αγροτικά, 13:Τουριστικά, 14:Ειδικά, 15:Τεχνικά έργα, 16:Αναπτ.-Τοπ. Αυτοδιοίκ., 17:Συνδικαλιστικά, 18:Συνεταιριστικά, 19:Εκπαίδ. εκπαιδευτών, 20:Ξένες Γλώσσες, 21:Περιβάλλον, 22:Ειδικά/Φορέα ή ενδιαφερόμενο, 23:Κοινωνικά, Πολιτιστικά, 24:Γενικά, 25:Κατάρτιση.

7. Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Έχοντας τις επιφυλάξεις που αναφέρθηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο και αξιολογώντας παλαιότερα στοιχεία αλλά και στοιχεία που συγκέντρωσε η ομάδα μελέτης, δίνονται στον επόμενο πίνακα 8 οι στόχοι των προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης που προσφέρει μια σειρά από φορείς, στους οποίους περιλαμβάνονται και οι σημαντικότεροι. Στον πίνακα αυτό αναφέρεται επιπρόσθετα για λόγους πληρότητας και η προσφορά βασικής εκπαίδευσης κατά περίπτωση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8
Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ-ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ & ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

Φ Ο Ρ Ε Α Σ	Ε Π Ι Μ Ο Ρ Φ Ω Σ Η			
	ΒΑΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙ-ΔΕΥΣΗ	ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΓΙΑ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΗΔΗ ΑΠΑ-ΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ	ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΓΙΑ ΙΔΙΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ
ΥΠ.ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝ Εθν.Οργαν.Πρόν. Κέντρο Ψυχ.Υγείας	X	X X		X
ΥΠ.ΕΘΝ.ΟΙΚΟΝΟΜ. ΕΛΚΕΠΑ		X	X	
ΥΠ.ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ				X
α)ΕΑΣ				X
β)ΗΛΠΑΠ				X
γ)ΗΣΑΠ				X
δ)ΟΣΕ				X
ΕΛΤΑ				X
ΔΕΗ				X
ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ				X
ΟΤΕ	X			
συνεχίζεται >>>				

>>> συνέχεια				
Φ Ο Ρ Ε Α Σ	Ε Π Ι Μ Ο Ρ Φ Ω Σ Η			
	ΒΑΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙ-ΔΕΥΣΗ	ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΓΙΑ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΗΔΗ ΑΠΑ-ΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ	ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΓΙΑ ΙΔΙΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ
ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΠΑΣΕΓΕΣ ΚΕΜΕΤΕ ΙΒΕΠΕ			X X X	X X
ΥΠ.ΠΑΙΔΕΙΑΣ				
α) Μέση ΤΕΕ				
Τεχν-Επ.Σχολές	X			
Τεχν-Επ.Λύκεια	X			
Πολυκλαδ.Λύκ.	X			
Ιδιωτ.Σχολές	X			
β) ΤΕΙ	X	X	X	
ΕΟΤ	X			
ΥΠ.ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ				
Λαϊκή Επιμόρφωση		X	X	X
ΥΠ.ΕΡΓΑΣΙΑΣ				
α)Κέντρα & Σχολ. Μαθητείας ΟΑΕΔ	X			
β)Ταχύρρ.επαγγ. εκπαιδ. ΟΑΕΔ	X			
ΥΠ.ΕΜΠΟΡ.ΝΑΥΤΙΛ.	X	X		
ΥΠ.ΓΕΩΡΓΙΑΣ		X		
ΥΒΕΤ, ΕΟΜΕΧ	X	X	X	
ΥΠ.ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ,ΕΟΤ	X	X		X

8. Ο ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ

Όπως αναφέραμε στην εισαγωγή αυτής της μελέτης, μέσα στο "γαλαξία" των διαφόρων υπουργείων, υπηρεσιών, φορέων και οργανισμών, πέντε από αυτούς αποτελούν τους κύριους φορείς επιμόρφωσης/κατάρτισης. Αυτοί οι φορείς καλύπτουν το μέγιστο μέρος των δραστηριοτήτων, τόσο από πλευράς προσφοράς προγραμμάτων, όσο και από πλευράς συμμετοχής επιμορφούμενων/καταρτιζομένων, αλλά και από πλευράς όγκου δαπανών.

Ειδικά αναφορά θα γίνει, όπως σημειώθηκε στην αρχή αυτής της εργασίας, στο Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, εξαιτίας του γεγονότος ότι η εμπορική ναυτιλία παίζει πρωτεύοντα ρόλο στα πλαίσια της ελληνικής οικονομίας.

Έτσι, θα δοθούν στα πλαίσια αυτού του κεφαλαίου στοιχεία που αφορούν τους παραπάνω φορείς, σημειώνοντας ότι η δραστηριότητα των υπολοίπων δεν καλύπτει, με βάση τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν και τις σχετικές εκτιμήσεις, παρά ένα ποσοστό μικρότερο του 15%.

8.1 Το Υπουργείο Γεωργίας και οι φορείς που εποπτεύονται απ' αυτό

Οι πίνακες 9, 10 και 11 δίνουν στοιχεία επαγγελματικής επιμόρφωσης/κατάρτισης του αγροτικού πληθυσμού για το έτος 1985 για το σύνολο του Υπουργείου Γεωργίας και των φορέων που αυτό εποπτεύει, καθώς και τη διαχρονική εξέλιξη (μέχρι το 1987) του αριθμού των εκπαιδευομένων σ' αυτό το πλαίσιο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ/ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ
ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ 1985

Φ Ο Ρ Ε Α Σ	Ταχύρρυθμη επιμόρφωση 1-15 ημέρες	Επαγγελματ. κατάρτιση 30 ημ-3 έτη	Σύνολο άτομα
Υπουργείο Γεωργίας Λοιποί φορείς	40072 29820	9046 20393	49120 50213
Συνολικός αριθμός ατόμων	69892	29441	99333
Ποσοστό Υπουργείου Γεωργίας στο σύνολο	57,34%	30,74%	49,45%

ΠΙΝΑΚΑΣ 10
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΟΚΤΑΕΤΙΑ

έτος	Αριθ. εκ- παιδύσεων	Εκπαιδευθέντα άτομα άνδρες	γυναίκες	Σύνολο
1980	1667	29048	11151	40199
1981	1185	27035	10222	37257
1982	1136	23037	10432	33469
1983	889	20392	8492	29884
1984	878	23692	12848	36540
1985	973	15084	12576	27660
1986	638	14600	12600	27240
1987	550	10500	7500	18000

Πηγή: Υπουργείο Γεωργίας

Σημειώνεται, ότι η συνδρομή του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) στα διάφορα προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης του Υπουργείου Γεωργίας που άρχισε το 1982, ήταν σημαντική. Έτσι, παραθέτουμε τον αριθμό ατόμων που εκπαιδεύτηκαν με συνδρομή του ΕΚΤ.

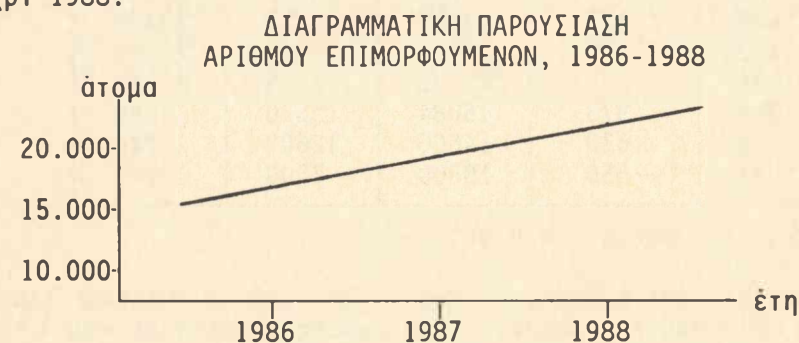
ΠΙΝΑΚΑΣ 11
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΘΕΝΤΩΝ ΜΕ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ

έτος	Αριθμός εκπαιδευ- θέντων
1984	5585
1985	6500
1986	2204
1987	2000

Πρέπει εδώ να αναφερθεί, ότι η μείωση του αριθμού των εκπαιδευθέντων με συνδρομή του ΕΚΤ οφείλεται στο γεγονός, ότι από το 1986 τα προγράμματα αυτά απευθύνονται σε άτομα κάτω των 25 ετών και είναι μεγαλύτερης διάρκειας. Αντίθετα, από τον ίδιο χρόνο και μετά ένας πολύ μεγάλος αριθμός προγραμμάτων ενισχύθηκαν από τον Οργανισμό FEOGA.

8.2. Το ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ

Το διάγραμμα που ακολουθεί δίνει παραστατικά τη διαχρονική εξέλιξη του αριθμού επιμορφούμενων στο ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ για τα έτη 1986 μέχρι 1988.

* : Οριστικά στοιχεία περί το τέλος του 1989

8.3. Λαϊκή Επιμόρφωση

Ο επόμενος πίνακας 12 δίνει συγκεντρωτικά στοιχεία για τη δραστηριότητα της Λαϊκής Επιμόρφωσης κατά τα έτη 1987-1988.

ΠΙΝΑΚΑΣ 12
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΝΟΜΕΝΩΝ ΣΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΛΑΪΚΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

έτος(*):	1987	1988
Αριθμός διοργανώσεων	5.862	6.078
Αριθμός επιμορφωνόμενων	95.879	95.966

(*) Ο συνολικός αριθμός επιμορφωνόμενων έφθασε στο διάστημα 1986-88 στα 291.488 άτομα.

8.4. Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας

Ο επόμενος πίνακας 13 δίνει τη συμμετοχή του Υπουργείου Υγείας & Πρόνοιας διαχρονικά, από το 1985 μέχρι το 1988.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΘΕΝΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ
ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ

έτος:	1985	1986	1987	1988
άτομα:	3502	4598	4657	5563

8.5. Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας

Ο πίνακας 14 που ακολουθεί δίνει τη συμμετοχή επιμορφωνόμενων κατά ειδικότητα στα διάφορα προγράμματα αυτού του Υπουργείου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 14
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΜΟΡΦΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ

ΕΤΟΣ:	1985	1986	1987	1988	1989	1990*
ΑΔΣΕΝ, Πλοιάρχων-Μηχανικών-Ραδιοτηλεγραφητών & Ε/Π Ευγ.Ευγενίδης	2.673	2.617	2.844	3.062	2.452	1.970
ΚΕΣΕΝ, Πλοιάρχων-Μηχανικών-Ραδιοτηλεγραφητών & Ρ/Ε	2.068	1.845	1.533	1.485	1.590	1.490
ΔΣΕΝ, Σωστικών-Πυροσβεστικών μέσων Ασπροπύργου	4.253	3.253	2.368	1.273	4.000	4.500
ΔΣΕΝ, Μετεκπαιδύσεως θαλαμηπόλων	44	34	7	6	53	75

* : Εκτιμήσεις

8.6. ΟΑΕΔ

Ο Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), πέραν των σχολών μαθητείας που, όπως έχουμε προαναφέρει, παρέχουν βασική εκπαίδευση, προσφέρει προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης και συμμετέχει στη χρηματοδότηση της ενδοεπιχειρησιακής επιμόρφωσης σε συνδυασμό με το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

8.6.1. Προγράμματα ΟΑΕΔ

Ο ακόλουθος πίνακας 15 δίνει τη συμμετοχή επιμορφωνόμενων/καταρτιζόμενων σε προγράμματα που προσφέρει ο ΟΑΕΔ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 15
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΝΟΜΕΝΩΝ/ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΟΑΕΔ

έτος:	1987	1988
άτομα:	3815	4095

8.6.2. Συμμετοχή του ΟΑΕΔ σε ενδοεπιχειρησιακή επιμόρφωση

Για την ενδοεπιχειρησιακή επιμόρφωση, στην οποία συμμετέχει ο ΟΑΕΔ προκύπτουν αριθμοί από τον ακόλουθο πίνακα 16.

ΠΙΝΑΚΑΣ 16
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΝΟΜΕΝΩΝ/ΚΑΤΑΡΤΙΖΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΟΑΕΔ ΚΑΙ ΤΟΥ Ε.Κ.Τ.

έτος:	1987	1988
άτομα:	5835	*

*: Στοιχεία περί το τέλος 1989.

8.7. Ιδιωτικός τομέας

Όπως αναφέρθηκε στα προηγούμενα, για τον ιδιωτικό τομέα υπάρχουν μόνο συγκεντρωτικά στοιχεία. Έτσι, στα Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών φοιτούν περί τους 12.000 επιμορφωνόμενοι/καταρτιζόμενοι. Εξ αιτίας όμως αυτών των Κέντρων ως εμπορικών επιχειρήσεων, δεν είναι δυνατή η διαχρονική ή άλλης μορφής παρακολούθηση και αξιολόγηση αυτού του αριθμού.

Αντίθετα, για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις και με βάση τα στοιχεία του ΟΑΕΔ, μπορεί να αναφερθεί ότι στα προγράμματα που προσφέρουν, κατά κύριο λόγο για το προσωπικό τους οι ιδιωτικές επιχειρήσεις, συμμετέχουν, από πλευράς κάλυψης των δαπανών, σε

ίδιο περίπου ποσοστό ο ΑΕΔ και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.). Τα στοιχεία αυτά δόθηκαν στον αμέσως προηγούμενο πίνακα. Σημειώνουμε εδώ συμπληρωματικά, ότι τα προγράμματα που εγκρίθηκαν για το έτος 1988 αφορούν 20.547 άτομα.

Πρέπει να αναφερθεί ακόμα, ότι υπάρχει μεγάλη αύξηση του αριθμού των αιτήσεων από επιχειρήσεις για χρηματοδότηση προγραμμάτων επιμόρφωσης από τον ΟΑΕΔ και το Ε.Κ.Τ., όπως δείχνει ο ακόλουθος πίνακας 17.

ΠΙΝΑΚΑΣ 17

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΑΠΟ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΑΠΟ ΟΑΕΔ ΚΑΙ ΤΟ Ε.Κ.Τ.

(Αφορούν προγράμματα που εφαρμόζονται το επόμενο από το αναφερόμενο έτος)

έτος:	1986	1988	1989*
Αριθμός αιτήσεων	149	599	6000
Αφορούν άτομα	10752	39666	-

*: Προσωρινά στοιχεία

Συγκριτικά αναφέρεται, ότι μέχρι το 1986 είχαν υποβληθεί συνολικά 274 αιτήσεις που αφορούσαν 25751 άτομα.

9. Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ/ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Όπως έγινε κατανοητό από όσες αναφέρθηκαν μέχρι εδώ, η ομάδα μελέτης υποχρεώθηκε, παρά τη σύνταξη και αποστολή ερωτηματολογίου σε δεκάδες φορείς που υλοποιούν προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης, να χρησιμοποιήσει κατά την αποδελτίωση και αξιολόγηση των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν και έμμεσες μεθόδους υπολογισμού των διαφόρων μεγεθών.

Έτσι, ο πίνακας 18 που ακολουθεί περιλαμβάνει:

- πρωτογενή στοιχεία,
- στοιχεία που προέκυψαν με βάση τους αριθμούς συμμετεχόντων και μιας μέσης συμβατικής δαπάνης και
- εκτιμήσεις δια της μεθόδου της προβολής τάσεων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 18

ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ/ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ
(Πραγματικές δαπάνες σε δισεκατομμύρια Δραχμές)

έτος	Ευρύτερος δημόσιος τομέας (*)	Ιδιωτικός τομέας	
		Επιχειρήσεις (**)	Κέντρα Ελευθέρων Σπ. (***)
1986	4,80	0,652	1,96
1987	9,70	-	2,10
1988	12,80	3,50	2,38

*: Εκτιμήσεις με βάση τα προσωρινά στοιχεία που συγκεντρώθηκαν. Περιλαμβάνεται και η συμμετοχή ΟΑΕΔ στα προγράμματα των επιχειρήσεων καθώς και η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (διάφορα ταμεία). Δεν περιλαμβάνεται η επιδότηση του ΕΚΤ προς τα ΤΕΙ (που έφθασε το 1987 τα 2,75 και το 1988 τα 2,8 δισεκ. Δραχμές) και τα ΤΕΣ κτλ. μια και δεν παρέχουν επιμόρφωση/κατάρτιση με τη στενή έννοια, πλην βέβαια στα πλαίσια ει-

δικών προγραμμάτων, τα οποία όμως συμμετέχουν με ελάχιστο ποσοστό στο σύνολο της δαπάνης.

****:** Οι επιχειρήσεις συμμετέχουν με ποσοστό 33,33% στο οικονομικό πρόγραμμα. Τα ποσά που αναφέρονται αποτελούν συμμετοχή των επιχειρήσεων σε εγκριθέντα προγράμματα.

*****:** Εκτιμήσεις με βάση τον αριθμό των επιμορφωμένων/καταρτιζόμενων, πολλαπλασιασμένο με τα μέσα διδασκτρά που υπολογίσθηκαν διαχρονικά σε 140 και 160 χιλ. Δραχμές. Δεν περιλαμβάνονται τα ινστ. ξένων γλωσσών και οι ιδιωτικές μέσες Σχολές & τα Λύκεια.

Συμπληρωματικά αναφέρεται, ότι οι 599 αιτήσεις που υποβλήθηκαν το 1988 από τις επιχειρήσεις, αναφέρονται σε συνολικό ποσό της τάξης των 25,0 δισεκ. δραχμών με συμμετοχή κατά 36,67% του ΕΚΤ, 30% του ΟΑΕΔ και 33,33% των ιδιωτικών επιχειρήσεων.

Ο ακόλουθος πίνακας 11 δίνει τη συμμετοχή του ΕΚΤ σε προγράμματα ενδοεπιχειρησιακής επιμόρφωσης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ Ε.Κ.Τ. ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΝΔΟΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ (σε εκατομμ. Δραχμές)

έτος:	1987	1988*
έγκριση	1062	4032
πραγματοποίηση	719	-

*: Απολογιστικά στοιχεία για τις πραγματοποιηθείσες δαπάνες θα είναι διαθέσιμα περί το τέλος 1989.

Με βάση τους προηγούμενους πίνακες μπορεί να διατυπωθεί το συμπέρασμα, ότι το σύνολο των δαπανών το έτος 1988 για την επιμόρφωση/κατάρτιση και κατ'ακολουθία και της χρηματοδότησης είναι

της τάξης των δεκαοχτώ (18,5) δισεκατομμυρίων δραχμών. Η χρηματοδότηση αυτή επιμερίζεται ως εξής:

5,23 δισεκ.	ή	27,99% Ε.Κ. (Ε.Κ.Τ., ΜΟΠ κτλ.)
7,57 δισεκ.	ή	40,52% δημόσιος τομέας
5,88 δισεκ.	ή	31,47% Ιδιωτικός τομέας

Σύνολο: 18,68 δισεκ. ή 100,00%

10. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οι αναγκαίες διαρθρωτικές αλλαγές της ελληνικής οικονομίας, ενόψει μάλιστα της επικείμενης ολοκλήρωσης της Εσωτερικής Ευρωπαϊκής Αγοράς, επιβάλλουν, πέραν των άλλων, και την ανάπτυξη ενός δικτύου προγραμμάτων επιμόρφωσης/κατάρτισης του εργατικού δυναμικού της χώρας.

Η δομή όμως της ελληνικής οικονομίας που χαρακτηρίζεται από το μικρό μέγεθος των παραγωγικών της μονάδων και την κυριαρχία του τριτογενή τομέα παραγωγής αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα ορθολογικής ανάπτυξης ενός συστήματος επιμόρφωσης/κατάρτισης που με το αντίστοιχο δίκτυό του, δρώντας διορθωτικά προς τη βασική τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση, θα κάλυπτε της ανάγκες της οικονομίας σε στελεχιακό δυναμικό.

Παρ'όλα αυτά, τα τελευταία χρόνια ένα πλήθος από φορείς προσφέρει προγράμματα επιμόρφωσης/κατάρτισης που όμως δεν συντονίζονται κεντρικά και είναι αποτέλεσμα πρωτοβουλιών, όχι πάντα σωστά ενταγμένων στην αναπτυξιακή προσπάθεια της χώρας.

Οι συνολικές δαπάνες της επιμόρφωσης/κατάρτισης σε τρέχουσες τιμές με στοιχεία του 1988 είναι της τάξης των 18,5 δισεκ. δρχ. Σε σύγκριση με τις δαπάνες εκπαίδευσης (*) του ίδιου έτους, σε τρέχουσες τιμές, που είναι της τάξης των 282 δισεκατομμυρίων, αποτελούν μικρό μόνο ποσοστό τους και συγκεκριμένα το 6,5%. Η δυναμική όμως του συνολικού συστήματος της επιμόρφωσης/κατάρτισης, παρά τις αδυναμίες του και την πολυδιάσπασή του, οδηγεί σε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης που έχουν επιπτώσεις και στο ύψος των

(*) Βασικά Υπουργείου Παιδείας, εκτός Δημοσίων Επενδύσεων που ήταν το ίδιο έτος 27,525 δισεκ. Δρχ.

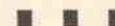
δαπανών και της αντίστοιχης χρηματοδότησής τους. Χαρακτηριστική συμμετοχή στην παραπάνω δυναμική παίρνει η ενδοεπιχειρησιακή επιμόρφωση που με την ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και του ΟΑΕΔ φαίνεται, ότι γρήγορα θα αναπτυχθεί σε αντίστοιχα με τους άλλους εταίρους της Ευρωπαϊκής Κοινότητας επίπεδα.-

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΕΣΥΕ: Στατιστικές επετηρίδες 1980, 1983 και 1985, Αθήνα.
2. ΕΣΥΕ: Έρευνα εργατικού δυναμικού απασχόλησης για τα έτη 1983 και 1985, Αθήνα.
3. ΥΠΕΠΘ/ΤΕΙ Αθήνας: Μελέτη εκπαιδευτικού σχεδιασμού και προγραμματισμού Δυτικής Αττικής, Φάσεις Α, Β, Γ1 και Γ2, Αθήνα 1985 και 1986.
4. ΥΠΕΠΘ/ΟΑΕΔ: Εκτιμήσεις και προοπτικές απασχόλησης στην Ελλάδα, Αθήνα 1984.
5. Ι.Χατζηπαναγιώτου: Η εξέλιξη της ελληνικής αγοράς εργασίας, Αθήνα 1984.
6. Γ.Ψαχαρόπουλος-Α.Καζαμίας: Παιδεία και ανάπτυξη στην Ελλάδα - Κοινωνική και οικονομική μελέτη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ΕΚΚΕ, Αθήνα 1985.
7. Θ.Παπαθεοδοσίου: Κείμενα για την τεχνολογική εκπαίδευση, Εκδόσεις ΛΥΧΝΟΣ, Αθήνα 1988.
8. Θ.Παπαθεοδοσίου: Η πρόκληση του 2000 και η τεχνολογική εκπαίδευση, Εκδόσεις ΛΥΧΝΟΣ, Αθήνα 1989.
9. ΥΠΕΠΘ: Τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ελλάδα, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1988.
10. CEDEFOP/Σ.Σταύρου: Η επαγγελματική εκπαίδευση στην Ελλάδα, Βερολίνο 1985.
11. CEDEFOP/Γ.Κραβαρίτου-Μανιατάκη: Ισότητα ευκαιριών και εοαγγελματική κατάρτιση στην Ελλάδα, Βερολίνο 1983.
12. Θ.Κουρματζή: Οικονομία και πολιτική στη θεωρία της μετάβασης - Η ελληνική περίπτωση, Εκδόσεις ΑΙΧΜΗ, Αθήνα 1987.
13. ΤΕΕ: Η τεχνολογική αλλαγή - Σημασία, Παράμετροι, Σεμινάριο, Τεχνικά Χρονικά, 4-6/88.

14. "ΕΥΡΩΔΙΚΗ" (Ευρωπαϊκή μονάδα): Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, Σεμινάριο 21-22 Μαΐου 1986, Αθήνα.
15. Η.Κατσούλης-Τ.Γιαννίσης-Π.Καζάκος (επιμελητές): Η Ελλάδα προς το 2000, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1988.
16. Κ.Κάρμας-Θ.Δραγώνα-Α.Κωστάκη: Προσδοκίες και θέσεις των σπουδαστών του ΤΕΙ Αθήνας, ΥΠΕΠΘ/ΟΕΔΒ, Αθήνα 1986.
17. Ιονική Τράπεζα της Ελλάδος: 1992, Η εξέλιξη της εσωτερικής αγοράς στην Ευρώπη και η Ελλάδα (επιμέλεια Πάνος Καζάκος), Εκδόσεις "Γνώση", Αθήνα 1989.
18. Ντάντης-Λάζαρος Δουκάκης: Εργασιακές σχέσεις - Οικονομία και θεσμοί, Εκδόσεις Οδυσσέας, Αθήνα 1988.
19. Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία Σύμης: Εκπαίδευση και Παραγωγή, Πρακτικά συνεδρίου 4-5 Μαΐου 1989, Εκδόσεις Λύχνος, Αθήνα 1989.
20. Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία Σύμης: Περιφερειακή ανάπτυξη και εκπαίδευση, Μελέτη-Έρευνα στα πλαίσια του προγράμματος PETRA των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Εκδόσεις Λύχνος, Αθήνα 1989.
21. ΓΣΕΕ/ΚΕΜΕΤΕ: Τεχνική-επαγγελματική εκπαίδευση, επιμόρφωση - απασχόληση, Αθήνα 1988.
22. Δ.Βογκιστινός: Επαγγελματική κατάρτιση του αγροτικού πληθυσμού στην Ελλάδα, Εκπαίδευση και Επάγγελμα, Τόμος 1, Αριθμός 2, (ISSN: 1011-3622).
23. Φ.Παπαγεωργίου: Συντονισμός φορέων επιμόρφωσης και επαγγελματικής κατάρτισης στο δημόσιο και κοινωνικό τομέα, Εκπαίδευση και Επάγγελμα, Τόμος 1, Αριθμός 3, (ISSN: 1011-3622).
24. ΕΣΥΕ: Στατιστική της Εκπαίδευσης 1981/82, Αθήνα 1987.
25. Περιφέρεια Αττικής: Έκθεση για την πορεία του ΜΟΠ Αττικής, Αθήνα 1989.
26. CEDEFOP/Δουκάκης κ.ά.: Ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, Βερολίνο 1988.

27. Σ.Μπουζάκης: Νεοελληνική Εκπαίδευση (1821-1985), Εκδόσεις Gutenberg - Παιδαγωγική σειρά, Αθήνα 1986.
28. CEDEFOP: Η συνεχής κατάρτιση και η αγορά εργασίας, Συνθετική έκθεση, Βερολίνο 1985.
29. ΥΠΕΠΘ: Τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα στην πορεία της ανάπτυξης - Απολογισμός 1986-87 - Προοπτική, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1987.

S U M M A R Y

THE FINANCING OF VOCATIONAL TRAINING SPECIAL REFERENCE TO ADULT EDUCATION AND TRAINING

1. GENERAL REMARKS

Greece is undergoing a period of economic crisis. Its exit from this crisis presupposes primarily an increase of investments in the secondary sector. It also means general structural changes of the economy that will have implications both on the technical - vocational education and on adult education and training.

To be more specific, the area of adult education that is improvement of knowledge and skills of personnel that works in production or in service provision, but also adult education in the sense of initial specialization or further specialization, includes an array of services, an entire "galaxy" of ministries, agents, services and organizations, as we will indicate in this study.

Basic among these organizations are: the Ministry of Labour through its Organization for Manpower and Employment (O.A.E.D.), the Ministry of Health and Welfare through its many offices, the Ministry of Agriculture through its particular services and through the Panhellenic Confederation of Agricultural Cooperatives (PA.SE.GES), the Greek Center for Productivity (EL.KE.PA.), the General Secretariat of Adult Education, and to a smaller scale: the National Tourist Organization (E.O.T.), the General Confederation of Greek Workers (G.S.E.E.) through its Training Institute (K.E.M.E.T.E.), and the Hellenic Organization of Small and Medium Sized Industries and Handicrafts (E.O.M.M.E.H.).

Finally, the Ministry of Merchant Marine occupies a special place in the area of continuous education and training through its various educational centers due to the primary role marine is playing in Greek Economy.

The first five of the aforementioned bodies, seem to cover

the most part of the available programs of continuous education and training. There is however a plenitude of other bodies from the broader public and private sector as presented in this study which, with the exclusion of the so called "Centres for Studies", do not participate neither in the number of trainees nor in the total expenditure.

In general, it must be stated that the whole system of continuous education and training in Greece is in its first steps of development. It is precisely because of this that in its first phase of formation the network for programme provision is connected with the initiatives of a number of organizations which are growing autonomously and without any co-ordination amongst themselves. At the same time they are aiming at the resolution of specific problems and at filling in for gaps in various fields at all three levels of the economy.

The aforementioned educational gaps are the result of the inability of the basic technical-vocational education to adjust to the increasingly changing conditions of the labour market.

Thus, the continuous education and training programs offered by the various organizations act in a corrective manner vis a vis the technical-vocational education, thus, in a way, covering up for its inadequacies.

2. THE PROGRAMMES

Due to the participation of a large number of agents of continuous education and training in programme provision, a systematic recording of all is practically impossible. Despite all this, having evaluated previous data as well as those that the study group had gathered, some categories of programmes are presented in the next table (offered by most agents).

It must be noted that in this table the main agents which offer programmes of continuous education and training are included, so that programme provision, from the point of view of diversity, may be fully represented.

It is also noted that despite the fact that there are summarized data about the programmes offered by the private sector (Centres for Studies on the one hand and private enterprises on the other), it was not possible within the confined framework of this study, to find particular data which will allow the grouping (by categories) of the offered programmes.

It is worth noting though, that these programmes refer exclusively to activities which are classified under the Secondary sector (mainly enterprises) and under the Tertiary sector of the Economy, (mainly Centres for Studies).

Table 7: AGENTS AND PROGRAMMES OF CONTINUOUS EDUCATION
IN THE PUBLIC SECTOR.

PROGRAMMES	ADMINISTRATIVE -FINANCIAL								TECHNICAL							OTHER TOPICS									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
AGENTS																									
Ministry of Agriculture					x				x		x	x	x	x			x			x		x	x		
Ministry of Justice							x													x	x				
Ministry of National Economy	x	x	x		x	x	x	x										x	x						
Ministry of Merchant Marine																					x	x			x
Ministry of Commerce					x														x		x				
Ministry of the Interior			x				x									x									
Ministry of Education TEI					x			x				x		x	x			x	x		x				x
Ministry of Transportation and Communications								x						x							x				

continued on next page

..... continued Table 7

[illegible]

continued

..... continued Table 7

Bank of Greece	x	x		x		x										x	x	x		
National Bank of Industrial Development of Greece (ETVA)		x		x												x				
National Bank		x	x		x												x			
Bank of Agriculture	x	x	x		x		x					x	x	x	x		x	x		
Ionian and Popular Bank	x	x		x	x		x	x								x		x		
Public Enterprise for Electricity (D.E.I.)	x	x	x	x	x	x		x		x		x	x		x		x			x
The Greek Telecommunications Corporation (OTE)		x			x		x					x	x			x	x		x	x
The National Greek Tourist Organization (EOT)											x									x
Olympic Airways (OA) The Greek Railways Organization (OSE)		x		x		x												x		x
Greek Postal Service (ELTA)																		x		
EEDE		x		x	x	x		x				x	x	x		x		x		
The Greek Centre for Productivity (ELKEPA)	x	x	x	x	x	x		x			x		x	x	x	x		x	x	x

Key:

Key:

- 1.General,
- 2.Management,
- 3.Investment,
- 4.Marketing-Public relations,
- 5.Specific topics,
- 6.Manpower,
- 7.Legislative - Legal issues - Public administration,
- 8.Computers,
- 9.Handicrafts,
- 10.On small Industries,
- 11.Vocational,
- 12.Agricultural,
- 13.Tourist,
- 14.Specific topics,
- 15.Technical works,
- 16.Development-Local Government,
- 17.On Trade Unions,
- 18.On Co-operatives,
- 19.Training of Trainers,
- 20.Foreign Languages,
- 21.On the Environment,
- 22.Specific to Agent or person Concerned,
- 23.Social-Cultural,
- 24.General topics,
- 25.On Training.

Having in mind the reservations mentioned previously and having evaluated previous data as well as the data that were gathered by the study group, we present in the following table the objectives of the continuous education and training programmes which are offered by a number of agents of which we include the most important. In this table we additionally indicate whether basic education is offered in each case.

Table 8
THE STRUCTURE OF TECHNICAL - VOCATIONAL EDUCATION
AND TRAINING

ORGANIZATION / AGENCY	CONTINUOUS EDUCATION			
	BASIC EDUCATION	MANPOWER AVAILABLE TO THE LABOUR MARKET	LABOR FORCE ALREADY EMPLOYED	LABOR FORCE STUDYING FOR PERSONAL REASONS
Ministry of Health and Social Welfare	x			x
Organization for National Welfare		x		
Mental Health Centers		x		
Ministry of Natio- nal Economy.ELKEPA		x	x	
Ministry of Transportation a.Greek City Trans- portation (EAS) b.ILPAP				x x
PASEGES			x	
KEMETE			x	x
IVEPE			x	
BANKS				x

..... continued

..... continued

ORGANIZATION AGENCY	CONTINUOUS EDUCATION			
	BASIC EDUCATION	MANPOWER AVAILABLE TO THE LABOUR MARKET	LABOR FORCE ALREADY EMPLOYED	LABOR FORCE STUDYING FOR PERSONAL REASONS
c.ISAP d.Greek Railways Organization (OSE) - Greek Postal Services (ELTA) - Public Power Corporation (DEI) - Olympic Airways (OA) - The Greek Telecom munications Corporation (OTE)	x			x x x x x
Ministry of Education a.Secondary Techni- cal Vocational Education				x
Technical Vocational schools				
Technical Vocational Lycea (High Schools)				

..... continued

..... continued

ORGANIZATION / AGENCY	CONTINUOUS EDUCATION			
	BASIC EDUCATION	MANPOWER AVAILABLE TO THE LABOUR MARKET	LABOR FORCE ALREADY EMPLOYED	LABOR FORCE STUDYING FOR PERSONAL REASONS
Comprehensive Lycea (High Schools)	x			
Private Schools	x			
b. TEI	x	x	x	
EOT	x			
Ministry of Culture Adult Education		x	x	x
Ministry of Labour a. Centers and schools of appren- ticeship by OAEΔ	x			
b. Intensive voca- tional education by OAEΔ	x			
Ministry of Merchant Marine	x	x		
Ministry of Agriculture		x	x	
YVET	x	x		x

..... continued

..... continued

ORGANIZATION / AGENCY	CONTINUOUS EDUCATION			
	BASIC EDUCATION	MANPOWER AVAILABLE TO THE LABOUR MARKET	LABOR FORCE ALREADY EMPLOYED	LABOR FORCE STUDYING FOR PERSONAL REASONS
EOMMEH	x	x		x
Ministry to the Presidency office EOT	x	x		

3. NUMBER OF PARTICIPANTS

As we have mentioned in the "galaxy" of the various ministries, services, agents and organizations, there are five of them that constitute the main agents of continuous education and training. Those agents cover the largest share of activities, both in terms of programmes and of number of participants, but also in terms of expenditures.

Specific reference will be made, as was mentioned at the beginning of this study, to the Ministry of Merchant Marine due to the fact that it plays a major role in Greek Economy.

Thus, the data provided concern the above mentioned agents. It should be noted that the activity of the remaining organizations does not correspond but only to a percentage smaller than 15%, based on data gathered and on respective estimates.

3.1. *The Ministry of Agriculture and Organizations under its jurisdiction.*

Tables 1, 2 and 3 show the data for the vocational education and training of rural population for the year 1985 for the entire Ministry of Agriculture and its Organizations as well as the evolution (until 1987) of the number of trainees in this context.

TABLE 1
DATA FOR VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING OF THE
RURAL POPULATION FOR 1985

ORGANIZATION/ AGENCY	Intensive Training 1-15 days	Vocational Training 30 days to 3 years	Total Number of participants
Ministry of Agriculture	40027 partic.	9046 participants	49120 partic.
Other Bodies	29820 "	20393 "	50213 "
Total number of people	69892 "	29441 "	99333 "
Percentage of Ministry of Agriculture in Total	57,34%	30,74%	49,45%

TABLE 2
EDUCATIONAL DATA FOR THE MINISTRY OF CULTURE
FOR THE LAST 8 years

Year	No of courses	No of trained Individuals		Total
		Men	Women	
1980	1667	29048	11151	40199
1981	1185	27035	10222	37257
1982	1136	23037	10432	33469
1983	889	20392	8492	29884
1984	878	23692	12848	36540
1985	973	15084	12576	27660
1986	638	14600	12600	27240
1987	550	10500	7500	18000

Source: Ministry of Agriculture

It is noted that the assistance of the European Social Fund (ESF) to the various programmes of continuous education and training of the Ministry of Agriculture which began in 1982 was significant. Thus, we cite the number of people who were trained with the assistance of E.S.F.

Occupational training (summary)

TABLE 3
NUMBER OF TRAINED PERSONNEL FUNDED BY
THE EUROPEAN SOCIAL FUND

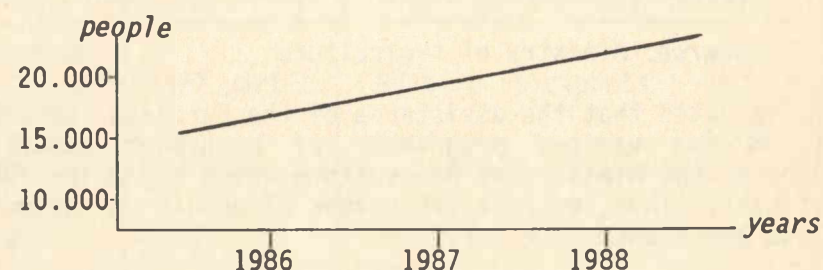
Year	Number of trained personnel
1984	5585
1985	6500
1986	2204
1987	2000

It must be clarified here that the noted decrease of the number of trained people through the E.S.F is due to the fact that from 1986 on, these programmes have been addressed, only to people under 25 years of age. In addition, they have a longer duration. On the contrary, since that same year an extensive number of programmes have been supported by FEOGA Organization.

3.2 The Greek Centre of Productivity (ELKEPA)

The diagram that follows gives a picture of the evolution of the number of people trained in ELKEPA over the years 1986 till 1988.

DIAGRAMMATICAL PRESENTATION OF THE NUMBER OF PEOPLE TRAINED, DURING THE YEARS 1986 - 1988

* : final data about the end of 1989

3.3 Adult Education.

Table 4 shows collective data for the activities of Adult Education for the years 1987 - 1988.

TABLE 4
NUMBER OF PARTICIPANTS IN VARIOUS PROGRAMMES
OF THE GENERAL SECRETARIAT FOR ADULT EDUCATION

Year (*)	1987	1988
Number of activities	5.862	6.078
Number of participants	95.879	95.866

(*) The total number of trainees reached 291.488 people during the years 1986 - 1988.

3.4 Ministry of Health and Welfare

Next Table No 5, shows the participation of trainees from the Ministry of Health and Welfare over the years 1985 to 1988.

TABLE 5
NUMBER OF TRAINEES UNDER THE JURISDICTION
OF THE MINISTRY OF HEALTH AND WELFARE.

year :	1985	1986	1987	1988
No of people :	3502	4598	4657	5563

3.5 Ministry of Merchant Marine.

Table 6 which follows, shows the participation of people trained by fields of specialization in the various programmes of this Ministry.

TABLE 6
NUMBER OF PARTICIPANTS FROM THE MINISTRY
OF MERCHANT MARINE

Year	1985	1986	1987	1988	1989	1990
ADSEN: Captains - Mechanics Radio & Telegraph operators & E/P Evgenides	2673	2617	2844	3062	2452	1970
KESEN: Captains - Mechanics-Radio & Telegraph operators and P/E	2068	1845	1533	1485	1590	1490
DSEN:Rescuers-Fire-fighters of Aspropyrgos	4253	3253	2368	1273	4000	4500
DSEN:Training butlers	44	34	7	6	53	75

*: Projections

3.6 OAED

The Organization for Manpower and Employment apart from its schools of apprenticeship, also offers directly programmes of continuous education and training and in addition participates in the financing of on-the-job training in co-operation with the European Social Fund.

3.6.1 OAED's Programmes

The following table No 7 shows the participation of trainees in programmes offered by OAED.

TABLE 7
NUMBER OF CONTINUOUSLY EDUCATED/TRAINED
IN OEAD's PROGRAMMES

year :	1987	1988
No of participants :	3815	4095

3.6.2 OAED's Participation in on-the-job training.

Table 8 indicates the numbers for on-the-job training programmes in which OAED participates.

TABLE 8
NUMBER OF CONTINUOUSLY EDUCATED/TRAINED IN BUSINESS
PROGRAMMES WITH THE PARTICIPATION OF OAED and E.S.F.

year :	1987	1988
No of participants:	5835	*

* Data available by the end of 1989

3.7 Private Sector

As already stated we only have total data in so far as the private sector is concerned. Thus, the various Centers for Studies have a total of 12.000 participants in their training programs. Due to the fact that these Centers operate as enter-

prises, it is not possible neither to assess not to follow up on these numbers over a period of time.

On the contrary, as far as the - real - enterprises are concerned, based on OAED's data, it is possible to know that both OAED and the European Social Fund contribute approximately equally in terms of funding to the training programs addressed to the private enterprise personnel.

These data were presented in Table 8. We note here that the programmes approved for the year 1988 concern 20.547 people.

It must also be noted that there is a high increase in the number of applications on the part of businesses requesting their training programmes to be funded by OAED and by the E.S.F. as indicated in the following Table.

TABLE 9
NUMBER OF APPLICATIONS BY PRIVATE BUSINESS

(They concern programmes which take place a year later following the year indicated here).

year	1986	1988	1989*
number of applications	149	599	6000
No of prospective participants	10572	39666	-

* Temporary data

It is worth stating that untill 1986, 247 applications had been submitted in total which concerned 25.751 people.

4. THE FUNDING OF CONTINUOUS EDUCATION AND TRAINING

As it has become obvious by what has been presented so far, the study group was forced to use methods that include not only designing and mailing questionnaires to tens of organizations which operationalize programmes of continuous education and training, but to also apply indirect methods of computing the various numbers during the decoding stage of the study.

Thus Table 10 that follows includes :

- primary data.
- data that resulted from the number of participants by an average conventional cost
- estimate by the method of trends projection.

TABLE 10
TOTAL EXPENDITURE OF CONTINUOUS EDUCATION/TRAINING
(actual expenditures in billion Drachmas)

Year	Broader Public Sector *	Private Sector	
		business **	Centers for Stydy ***
1986	4,80	0,652	1,96
1987	9,70	-	2,10
1988	12,80	3,50	2,38

* Estimates on the basis of selected temporary data (data are finalized by the end of each year). The European Community's (various funds) as well as OAED's funding is included in the training programmes of businesses. The E.S.F. funding to TEI is not included (which in 1987 reached 2,75 bill. and in 1988 2,8 bill. drach.). E.S.F. funding to TES is not included either since these schools do not offer continuous

education and training per se with the exception of the special programmes, which participate with minimal percentage in the total expenditure.

** Businesses participate with a 33,33 % contribution to the programme. The indicated sums comprise the participation of businesses in approved programmes.

*** Projections on the basis of the number of people who are educated/trained, multiplied by the average fee which was estimated over the years to 140.000 and 160.000 drachmas.. Institutes of Foreign Languages and Private Secondary Schools and Lycea are not included.

As a supplement it is mentioned that the 599 applications which were submitted by businesses reach the total number of 25.0 bill. drach. with E.S.F participating by 36,67%, OAED by 30% and private businesses by 33.33%.

The following table shows the participation of E.S.F in funding on-the-job training programmes.

TABLE 11
E.S.F. FUNDING FOR ON-THE-JOB TRAINING PROGRAMMES

Year	1987	1988*
Approved applications	1062	4032
Operational	719	-

* Data for the expenses occurred will be available at the end of 1989.

On the basis of the Tables presented above we come to the conclusion that the total expenditure for continuous education and training (funding included) is eighteen (18) billion drachmas by the end of 1988. This funding is broken down to :

5,23 bil. or	27,99%	E.E.C. (E.S.F, M.D.P etc)
7,57 bil. or	40,52%	Public Sector
5,88 bil. or	31,47%	Private Sector

Total 18,68 bill. or 100,00%.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Εθνικός Συντονιστής Ευρωπαϊκού Προγράμματος PETRA
Δ/νση: ΙΤΕ, Α. Συγγρού 56,
ΤΚ:11742, τηλ.(01)9216603

ΜΕΛΕΤΗ
για τη "Χρηματοδότηση της επαγγελματικής επιμόρφωσης στην Ελλάδα"

Α.Α. ☐

1. Ονομα φορέα επιμόρφωσης: _____

2. Διεύθυνση: _____ τηλ.: _____

3. Είδος φορέα (1: Δημόσιο, 2: Οργαν.-Δημ. Επιχ., 3: Ιδιωτ. Επιχ.
4: Δημόσια Εκπαιδ., 5: Ιδιωτ. Εκπαιδ.) ☐

Αριθμός και είδος επιμορφωτικών διοργανώσεων

	1985	1986	1987	1988	πρόβλεψη	
					1989	1990
4. Αριθμός διοργανώσεων:						
5. Αριθμός επιμορφωθέντων:						
6. Συνολικό κόστος διοργ.						

Ανάλυση κόστους διοργανώσεως:

α) Ίδιες δαπάνες						
β) Κρατική επιχορήγ.						
γ) Επιδότηση ΕΟΚ						
δ) Επιχορήγηση ΟΑΕΔ						
ε) Ιδιωτική επιχορ.						
ς) Δίδακτρα						

Η επιμόρφωση πραγματοποιήθηκε (παρόλληλες απαντήσεις δυνατές):

7. με δική σας πρωτοβουλία ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐

Αν ΝΑΙ, για ανάγκες: α) δικές σας ☐ β) της αγοράς ☐ γ) τρίτου ☐

8. με ανάθεση ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐

Αν ΝΑΙ, όνομα αναθέτη: _____

9. σε συνεργασία ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐

Αν ΝΑΙ, όνομα συνεργ. φορέα: _____

(Να συμπληρώνεται ένα ίδιο φύλλο για κάθε διοργάνωση ή για κάθε ομάδα ομοειδών διοργανώσεων)

A.A. T.A.

--	--

A) Χαρακτηριστικά της διοργάνωσης

	1985	1986	1987	1988	1989	1990
1. Αριθ.ομοειδ.εκδηλ.						
2. Συνολ.αριθ.επιμορφωθέντ.						
3. Συνολικό κόστος διοργ.						

Ανάλυση κόστους διοργανώσεως:

α) Ίδιες δαπάνες						
β) Κρατική επιχορήγ.						
γ) Επιδότηση ΕΟΚ						
δ) Επιχορήγηση ΟΑΕΔ						
ε) Ιδιωτική επιχορ.						
ς) Δίδακτρα						

4. Διάρκεια ανά εκδήλωση Εβδομάδες διδασκαλίας:						
Ώρες διδασκαλίας (θεωρία/πρακτ.εξάσκηση)	/	/	/	/	/	/

5. α) Αντικείμενο επιμόρφωσης: _____ β) Χώρος που πραγματοποιήθηκε: _____

6. Σκοπός της επιμορφωτικής διοργάνωσης:

α) Συστηματική βασική επαγγελματική κατάρτιση....	1
β) Απόκτηση γνώσεων για αλλαγή επαγγέλματος.....	2
γ) Απόκτηση γνώσεων για επαγγελματική εξέλιξη....	3
δ) Ενημέρωση σε νέες μεθόδους και τεχνολογίας....	4
ε) Άλλος: _____	5

7. Επίπεδο εκπαίδευσης των συμμετεχόντων:

α) Υποχρ. εκπαίδευση και επαγγελματική μύηση.....	1
β) Υποχρ. εκπαίδευση και επαγγ.εκπαίδευση (μαθητεία)...	2
γ) Υποχρ. εκπαίδ. ή/και επαγγ. εκπαίδ. ή συμπλ. εκπ...	3
δ) Μέση εκπαίδευση και μέση τεχνική εκπαίδευση.....	4
ε) Μέση εκπαίδ. και πλήρης τριτοβάθμια εκπαίδευση.....	5
ς) Άλλο: _____	6

8. Άλλες προϋποθέσεις που πρέπει να εκπληρούν οι συμμετέχοντες:

8α) Επαγγελματική εμπειρία (σε έτη):	
8β) Άνεργοι: ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	
8γ) Φύλο: Άνδρες ☐ 1 Γυναίκες ☐ 2 Αδιάφορο ☐ 3	
8δ) Ηλικία: Μέχρι 25 ☐ 1 25-40 ☐ 2 40-60 ☐ 3 Αδιάφορο ☐ 4	
8ε) Άτομα με ειδικές ανάγκες: ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	
8ς) Τοπικά κριτήρια: ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ ☐	

9. Επίπεδο παρεχόμενων γνώσεων σε αντιστοιχία με ερώτηση 6).

α) Υποχρ. εκπαίδευση και επαγγελματική μύηση.....	1
β) Υποχρ. εκπαίδευση και επαγγ.εκπαίδευση (μαθητεία)...	2
γ) Υποχρ. εκπαίδ. ή/και επαγγ. εκπαίδ. ή συμπλ. εκπ...	3
δ) Μέση εκπαίδευση και μέση τεχνική εκπαίδευση.....	4
ε) Μέση εκπαίδ. και πλήρης τριτοβάθμια εκπαίδευση.....	5
ς) Άλλο: _____	6

10. Έλεγχος επιδόσεως επιμορφουμένων (περισσότερες απαντήσεις δυνατές):

α) Απλή παρουσία.....	1
β) Πρόχειρες εξετάσεις.....	2
γ) Τελική εξέταση.....	3
δ) Τελική εργασία.....	4
ε) Άλλο: _____	5

11. Απονεμόμενα πιστοποιητικά/βεβαιώσεις επιμόρφωσης:

Τίτλος: _____

12. Απαιτούμενα προσόντα διδασκόντων (περισσότερες απαντήσεις δυνατές):

α) Απολυτήριο δευτεροβ. εκπαίδευσης.....

	1
--	---

β) Πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδ. (ΑΕΙ/ΤΕΙ).....

	2
--	---

γ) Τίτλος μεταπτυχιακών σπουδών.....

	3
--	---

δ) Παιδαγωγική κατάρτιση.....

	4
--	---

ε) Επαγγελματική εμπειρία.....

	5
--	---

13. Εκτιμήσεις σας για την αποτελεσματικότητα των διενεργούμενων επι-
μορφωτικών δραστηριοτήτων (βελτίωση παραγωγικότητας, βελτίωση
ή/και αλλαγή παραγόμενων προϊόντων κτλ).

14. Προτάσεις για βελτίωση του υπάρχοντος συστήματος επαγγελματικής
επιμόρφωσης και κατάρτισης (θεσμικό πλαίσιο, πηγές χρηματοδότησης,
διαδικασίες κτλ.)
